

Bil. 41

**Selasa
1 Disember 2015**

MALAYSIA

LAPORAN PROSIDING

MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG NEGARA

Mengenai:

**Kawalan Pengurusan Tadbir Urus
1Malaysia Development Berhad (1MDB)**

(Bahagian Pertama)

- Kementerian Kewangan
- 1Malaysia Development Berhad: YBhg. Arul Kanda
(Presiden dan Pengarah Eksekutif Kumpulan)

**PARLIMEN KETIGA BELAS
PENGGAL KETIGA**

**MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG NEGARA
BILIK MESYUARAT JAWATANKUASA 2, BLOK A
BANGUNAN SEMENTARA, PARLIMEN MALAYSIA
SELASA, 1 DISEMBER 2015**

AHLI-AHLI JAWATANKUASA

Hadir

YB. Dato' Hasan bin Arifin [Rompin] - *Pengerusi*
YB. Dr. Tan Seng Giaw [Kepong] - *Timbalan Pengerusi*
YB. Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir [Kulim-Bandar Baharu]
YB. Datuk Liang Teck Meng [Simpang Renggam]
YB. Tuan Haji Hasbi bin Haji Habibollah [Limbang]
YB. Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah [Jasin]
YB. Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh [Putatan]
YB. Dato' Ir. Nawawi bin Ahmad [Langkawi]
YB. Datuk Koh Nai Kwong [Alor Gajah]
YB. Dato' Kamarul Baharin bin Abbas [Telok Kemang]
YB. Tuan William Leong Jee Keen [Selayang]
YB. Tuan Tony Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]
YB. Dato' Takiyuddin bin Hassan [Kota Bharu]
YBhg. Datuk Roosme binti Hamzah - *Setiausaha*

Tidak Hadir

YB. Datuk Wee Jeck Seng [Tanjong Piai]

URUS SETIA

Encik Ahmad Johan bin Mohd Afandi [Ketua Sekretariat Jawatankuasa Kira-kira Wang Negara]

HADIR BERSAMA

Jabatan Audit Negara

YBhg. Tan Sri Dato' Setia Ambrin bin Buang [Ketua Audit Negara]
YBhg. Datuk Juhari bin Haron [Pengarah Bahagian Susulan Audit]
YBhg. Datin Paduka Ong Swee Leng [Pengarah Audit Sektor Badan Berkanun Persekutuan]
Puan Saadatul Nafisah binti Bashir Ahmad [Pengarah Sektor Audit Kerajaan Persekutuan]
Cik Lim Sok Kiang [Ketua Unit Audit Dalam Sektor Audit Kerajaan Persekutuan (Cawangan Kastam, Bahagian II)]
Puan Nor Salwani binti Muhammad [Timbalan Pengarah Sektor Audit Kerajaan Persekutuan (Cawangan Syarikat Kerajaan, Bahagian II)]
Puan Nadhirah binti Haji Abdul Wahab [Timbalan Pengarah Sektor Audit Khas dan Penyelidikan (Bahagian Kajian Khas)]

samb/-

HADIR BERSAMA (*samb/-*)**Jabatan Audit Negara** (*samb/-*)

Puan Farizah binti Harman [Ketua Penolong Pengarah Sektor Audit Badan Berkanun Persekutuan (Cawangan Syarikat 2)]
Puan Nik Mazian binti Mohammad [Ketua Penolong Pengarah Sektor Audit Badan Berkanun Persekutuan (Kewangan 5)]
Encik William Yapp Thou Kiong [Ketua Penolong Pengarah Sektor Audit Khas dan Penyelidikan (Bahagian Kajian Khas)]
Encik Asrul Izeham bin Yacob [Penolong Pengarah Kanan Sektor Audit Badan Berkanun Persekutuan (Sosial 1)]
Puan Suraya binti Adnan [Penolong Pengarah Sektor Audit Kerajaan Persekutuan (Syarikat Kerajaan, Bahagian II)]
Puan Nurul Hana binti Radzi [Penolong Pengarah Sektor Audit Badan Berkanun Persekutuan (Cawangan Kewangan 2)]
Cik Aziatul Akmam binti Atan [Penolong Pengarah Sektor Audit Khas dan Penyelidikan]

Kementerian Kewangan

Encik Rosli bin Yaakub [Ketua Unit (Parlimen dan Kabinet)]

Jabatan Perkhidmatan Awam

Encik Mansor bin Maizan [Timbalan Pengarah Kanan (TPBK(K)A)]

Jabatan Akauntan Negara

Encik Mohd Sabree bin Yaakub [Ketua Penolong Pengarah Kanan (BPOPA) (Seksyen Perakaunan Persekutuan)]

Unit Perancang Ekonomi

Puan Afiza binti Idris [Timbalan Pengarah (SIP)]

SAKSI-SAKSI**Kementerian Kewangan**

YBhg. Dato' Dr. Mohd Isa bin Hussain [Timbalan Ketua Setiausaha Perbendaharaan (Pelaburan)]
Encik Shahrol Anuar bin Sarman [Setiausaha Sulit Kanan Ketua Setiausaha Perbendaharaan]
Dr. Yusof bin Ismail [Timbalan Setiausaha Bahagian (Bahagian Syarikat Pelaburan Kerajaan)]
Encik Ahmad Suhaimi bin Endut [Timbalan Setiausaha (Sektor Strategik dan Am) (Bahagian Syarikat Pelaburan Kerajaan)]
Puan Afidah Azwa binti Abdul Aziz [Ketua Seksyen (Bahagian Pelaburan Strategik)]
Encik Mohd Hisyamuddin bin Awang Abu Bakar [Ketua Penolong Setiausaha (Bahagian Syarikat Pelaburan Kerajaan)]
Puan Sham Azlin binti Ahmad [Ketua Penolong Setiausaha (Bahagian Pelaburan Strategik)]
Encik Mohamed Farhan bin Mohamed Ainuddin [Penolong Setiausaha (Bahagian Pelaburan Strategik) (Seksyen Penilaian Penswastaaan dan Pembiayaan)]
Encik Muhammad Khairul Fuadi bin Hamdan [Penolong Setiausaha (Bahagian Syarikat Pelaburan Kerajaan)]

samb/-

SAKSI-SAKSI (*samb/-*)

1Malaysia Development Berhad (1MDB)

Encik Arul Kanda Kandasamy [Presiden dan Pengarah Eksekutif]

YBhg. Datuk Tan Hock Chuan [Peguam]

Encik Ivan Chen [Ketua Perundangan]

Encik Zahid Taib [Pegawai Perhubungan Kerajaan]

Encik Elmie Abu Bakar [Pegawai Perhubungan Kerajaan]

Encik Ho You Chai [Ketua Komunikasi]

LAPORAN PROSIDING**MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG NEGARA
PARLIMEN KETIGA BELAS, PENGGAL KETIGA****Selasa, 1 Disember 2015****Bilik Jawatankuasa 2, Tingkat 1, Blok A, Parlimen Malaysia, Kuala Lumpur****Mesyuarat dimulakan pada pukul 11.04 pagi***[Yang Berhormat Dato' Hasan bin Arifin **mempengerusikan Mesyuarat**]*

Tuan Pengerusi: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*, salam sejahtera Yang Berhormat Dr. Tan Seng Giaw iaitu Naib Pengerusi PAC, Ahli-ahli Yang Berhormat, Yang Berbahagia Tan Sri Dato' Setia Ambrin bin Buang iaitu Ketua Audit Negara, pegawai-pegawai dan kakitangan Jabatan Audit Negara, pegawai-pegawai dan kakitangan Kementerian Kewangan, JPA dan juga EPU. Terlebih dahulu saya ingin mengucapkan ribuan terima kasih kerana kita dapat menyambung semula hari ini mesyuarat kita dan pada hari ini kita akan mendengar penerangan daripada Encik Arul Kanda Kandasamy iaitu Presiden dan Ketua Eksekutif 1MDB di bawah tajuk Kawalan Pengurusan Urus Tadbir 1MDB. Dia merupakan *the current CEO* dan semalam kita telah mendengar keterangan daripada Datuk Shahrol Azral.

Sebelum kita memanggil saksi ini, ada apa-apa hendak beritahu? Ada apa-apa yang...

Tuan Tony Pua Kiam Wee [Petaling Jaya Utara]: Tuan Pengerusi, saya semalam ada bangkit tetapi tidak sempat hendak jawab iaitu maklumat yang telah pun disampaikan kepada PAC, dokumen-dokumen belum *complete* iaitu surat-surat yang diminta daripada Kementerian Kewangan sudah disampaikan kepada pihak PAC, tetapi dokumen-dokumen daripada Deloitte dan KPMG yang kita minta semasa temu bual dahulu belum lagi disampaikan kepada PAC. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Belum lagi. Harap – Macam mana?

Encik Rosli bin Yaakub [Ketua Unit (Parlimen dan Kabinet), Kementerian Kewangan]: Terima kasih kepada Yang Berhormat Petaling Jaya Utara. Tuan Pengerusi, *actually* kita telah pun menulis surat secara *official* kepada pihak-pihak yang berkenaan memohon supaya dikemukakan dokumen-dokumen yang dimaksudkan oleh Yang Berhormat Tuan Tony tetapi sehingga sekarang, dokumen-dokumen itu pun masih belum kita terima tetapi kita *still follow-up*.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Belum terima daripada KPMG dan Deloitte?

Encik Rosli bin Yaakub: Ya.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Okey, terima kasih.

Encik Rosli bin Yaakub: Separuh sudah terima. Separuh yang mana – Cuma saya tidak pasti yang diterima itu yang mana, tetapi yang mana diterima semua kita sudah hantar.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Apa yang saya tahu, Sekretariat PAC boleh *confirm* hanya surat-menyrat daripada Kementerian Kewangan dengan 1MDB kita terima, dokumen yang lain tidak diterima.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah [Jasin]: Seperti yang telah diumumkan oleh Tuan Pengerusi, bahawa mesyuarat kita pada 14 hari bulan hingga 16 hari bulan itu ditunda pada 17 hari bulan.

Tuan Pengerusi: 14 hari bulan, 15 hari bulan dan 16 hari bulan tunda.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Jadi makna... [Disampuk] 17 hari bulan sahaja ya? Maknanya 18 hari bulan tidak terlibat. Ini kerana kalau boleh beri kita peluang...

Tuan Pengerusi: Habis tidak Tan Sri sehari?

Tan Sri Dato' Setia Ambrin bin Buang [Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara]: Saya ingat kalau beri kita *whole day*, kita mula katakanlah pukul 10 pagi, *by 4 o'clock maybe* boleh siap. *The whole day I think...*

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Kalau boleh jangan kita sambung sampai *Friday* sebab masa itu kita hendak balik kawasan, masa sekarang ini banjir. Akan tetapi kalau boleh kalau ada keperluan, mungkin kita sambung balik macam *Monday*, macam *Parliament session*. Terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Kalau tidak ada apa-apa, kita panggilkanlah.

[Ahli-ahli berbincang tanpa menggunakan pembesar suara]

[Saksi-saksi mengambil tempat di hadapan Jawatankuasa]

■1110

Tuan Pengerusi: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh* dan salam sejahtera. Yang Berbahagia Dato' Dr. Mohd Isa bin Hussain selaku Timbalan Ketua Setiausaha Perbendaharaan dan pegawai-pegawai dan kakitangan Perbendaharaan. Yang Berbahagia Encik Arul Kanda Kandasamy iaitu Ketua Eksekutif 1Malaysia Development Berhad atau 1MDB serta pegawai-pegawai daripada 1MDB. Terlebih dahulu bagi pihak PAC kita ingin mengucapkan ribuan terima kasih khususnya kepada Dato' Dr. sendiri yang terpaksa hadir berkali-kali untuk membawa saksi-saksi bagi *hearing* ataupun prosiding di PAC.

Jadi, Encik Arul akan menyambung sebagai saksi kepada PAC dalam subjek 1MDB. Semalam kita telah mendengar penerangan daripada Datuk Shahrol dan kita berharap juga prosiding pada hari pagi ini dapat dijalankan dengan baik dan semua Ahli-ahli Yang Berhormat akan diberi peluang untuk bertanya soalan. Kita juga beri peluang yang secukupnya kepada Encik Arul untuk menjawab segala persoalan. Kalau kita tidak sempat habis pada sidang tengah hari ini, kita boleh sambung petang nanti ya. Kalau tidak siap juga kita akan tetapkanlah tarikh yang lain untuk panggil lagi supaya keterangan-

keterangan yang diberi dan ditanya dengan adil bagi kita menyediakan jawapan yang lebih adil dan tepat kepada Parlimen.

Saya berharap pada pagi ini Encik Arul boleh memulakan penjelasan kita sampai ke Cayman Islands di mana duit itu di *park* di sana *USD2.318 billion*. Selepas itu sama ada saudara Encik Arul hendak beri *briefing* ataupun hendak teruskan. Ada *special briefing*? Tidak ada ya? Tidak ada Dato' ya. Okey. Harap diceritakan daripada USD2.318 bilion di Cayman Islands diuruskan oleh Bridge Partners ya. Apa jadi selepas itu? Boleh mulakan supaya kita nampak pergerakan duit itu pergi mana dan bagaimana kedudukan duit itu. Saya persilakan.

Dato' Dr. Mohd Isa bin Hussain [Timbalan Ketua Setiausaha Perbendaharaan (Pelaburan), Kementerian Kewangan]: Yang Berhormat Tuan Pengerusi, boleh bagi saya seminit dua? *Bismillahi Rahmani Rahim, Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh* dan selamat pagi Yang Berhormat Dato' Hasan Arifin selaku Pengerusi PAC, Ahli-ahli Yang Berhormat Jawatankuasa PAC dan semua pegawai yang hadir pada sesi pagi ini.

Terlebih dahulu saya ingin mengambil kesempatan ini bagi pihak MOF mengucapkan berbilang-banyak terima kasih kepada pihak PAC kerana beri jemputan pada pegawai dan syarikat MOF iaitu 1MDB untuk memberi penjelasan berkaitan dengan *corporate governance* 1MDB. Saya juga ingin memaklumkan bos saya, Tan Sri KSP tidak dapat hadir kerana ada perkara yang lebih penting dan berada di tempat lain. Seperti biasa saya diminta, mungkin – *one of my portfolio is to take care all the government companies in...* So, sayalah yang akan bertanggungjawab berkaitan dengan syarikat kerajaan dan untuk prosiding pada hari ini.

Pada pagi ini seperti yang telah diminta oleh PAC, saya telah minta Encik Arul Kanda iaitu Presiden dan Pengarah Eksekutif 1MDB untuk bersama kita dan beliau membawa berapa pegawai daripada 1MDB untuk membantu beliau dalam sesi penjelasan nanti. Untuk makluman semua, Encik Arul ini telah dilantik sebagai Presiden ataupun CEO 1MDB mulai 1 Januari 2015, *early this year*. Beliau sebenarnya memasuki pejabat pada 5 Januari. Walaupun ada empat hari itu, sebenarnya beliau memasuki pejabat 5 Januari dan sehingga hari ini.

I hope semasa penjelasan nanti *you confine to your period*. Beliau berjanji akan memberi penjelasan yang terbaik untuk apa-apa isu yang akan berbangkit kemudian. Dengan itu, saya menyerah kembali sesi ini kepada Yang Berhormat Tuan Pengerusi. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Okey, silakan Encik Arul mulakan dari yang tadi ya, pada yang saya katakan tadi.

Encik Arul Kanda Kandasamy [Presiden dan Pengarah Eksekutif, 1Malaysia Development Berhad (1MDB)]: Terima kasih kepada Tuan Pengerusi, Yang Berhormat Dato' Hasan Arifin, Ahli-ahli Yang Berhormat, Ahli Jawatankuasa Kira-kira Wang Negara, Dato', Datuk, tuan-tuan dan puan-puan. Pertama sekali terima kasih kepada jawatankuasa kerana memberi peluang kepada saya untuk menghadiri mesyuarat pada pagi ini.

Jadi Tuan Pengerusi dengan izin, saya mungkin akan menggunakan bahasa Inggeris dan bahasa Melayu bercampur-campur jika perlu tetapi *insya-Allah* saya dapat menggunakan bahasa Melayu seterusnya. Untuk menjawab soalan daripada Tuan Pengerusi tadi di mana apa yang telah berlaku setelah 1MDB menerima sebanyak USD2.318 bilion unit dana atau *fund units* di dalam dana yang telah dilabur melalui sebuah syarikat yang ditubuhkan di bawah undang-undang Cayman Islands.

Pada 12 September 2013, 1MDB telah menerima dividen secara tunai sebanyak USD133.4 juta. Jadi itu merupakan pulangan pertama dari USD133.4 juta pada 12 September 2013. Ini merupakan dividen tunai yang diterima melalui pelaburan dalam unit dana tersebut, daripada *fund units*. Jadi sebagaimana jawatankuasa tahu, itu genap setahun setelah 1MDB menerima *fund units* tersebut dividen sebanyak USD133.4 juta telah diterima secara tunai.

Seterusnya pada 31 Mac 2014, nilai dana tersebut ialah USD2.33 bilion. Jadi *on 31st March 2014, USD2.33 billion*. Pada tahun 2014, di antara 31 Mac 2014 hingga tarikh 5 November 2014 dalam jangka masa lapan bulan tersebut, 1MDB telah menebus secara tunai sebanyak *USD1.22 billion fund units* atau dana tersebut.

■1120

Penebusan tersebut telah dimasukkan ke dalam nota kepada akaun 1MDB yang bertarikh 31 Mac 2014 yang telah dikeluarkan pada 5 November 2014. Jadi dalam jangka masa lapan bulan tersebut, daripada dana USD2.33 bilion, 1MDB telah menebus secara tunai USD1.22 bilion dan ini telah diberi kepada juruaudit kami dan telah dimasukkan sebagai nota di dalam akaun syarikat.

Pada 14 dan 24 November 2014 iaitu selepas akaun dikeluarkan, baki unit dana tersebut yang sebanyak USD1.11 bilion, sebanyak USD170 juta telah ditebus secara tunai. Pada masa yang sama, 1MDB telah menerima dividen sebanyak USD130 juta.

Jadi, kalau kita rumus kembali, pada 31 Mac USD2.33 bilion, sebanyak USD1.22 bilion telah ditebus. Bakinya, USD1.11 bilion pada 5 November 2014. Pada 14 dan 24 November 2014, sebanyak USD170 juta telah ditebus secara tunai dan baki pada masa tersebut, USD940 juta lebih kurang, *approximately* USD940 juta di dalam bentuk *fund units*. Tambahan pula, 1MDB telah menerima dividen sebanyak USD130 juta. Jadi dalam tahun kedua mempunyai unit dana tersebut...

Tuan Pengerusi: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Encik Arul Kanda Kandasamy: Dividen itu bertarikh pada 30 November 2014.

Tuan Pengerusi: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Encik Arul Kanda Kandasamy: Jadi, setelah dua tahun memiliki unit dana tersebut, pada tahun pertama 1MDB mendapat dividen USD133 juta dan pada tahun keduanya, 1MDB mendapat USD130 juta. Ini adalah anggaran dan angka yang *details figure* kita boleh kemukakan kepada jawatankuasa.

Jadi, pada penghujung tahun 2014, 1MDB mempunyai baki sebanyak USD940 juta dalam bentuk unit dana atau *fund units*. Saya harap itu jelas pada masa itu, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Ada apa-apa hendak tanya?

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Hendak tanya. *Perhaps can start with USD1.22 billion* yang ditebus yang pertama dalam tunai, apakah perbelanjaan ataupun *why is it being used for? Because*, mengikut Laporan Penyata Kewangan 1MDB 2014, *the substantial amount has already been used immediately upon redemptions*.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Terima kasih Yang Berhormat Petaling Jaya Utara. Kebanyakan, *substantially all*, kebanyakan daripada dana yang telah ditebus digunakan untuk pembayaran kepada Aabar yang sebenarnya anak syarikat kepada IPIC dari Abu Dhabi dan bakinya yang tinggal digunakan untuk membayar faedah, *interest* dan juga untuk *working capital*. Jadi ini tiga penggunaan tersebut.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Can get the figures?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yes. Saya boleh kemukakan.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Amount use for the redemptions*. Jumlah yang digunakan untuk menamatkan opsyen tersebut.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Ya, Yang Berhormat. Pertama sekali, apabila opsyen tersebut ditamatkan, pembayaran yang dibuat oleh 1MDB adalah secara deposit. Jadi ia bukan *expense*, ia merupakan satu aset kepada 1MDB yang mana 1MDB telah membayar deposit kepada Aabar sebanyak *USD993 million* dan ini merupakan deposit iaitu aset 1MDB yang dipegang oleh Aabar untuk penamatan opsyen tersebut.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Kami juga telah pun diberitahu oleh Laporan Audit Interim bahawa 1MDB telah pun mendapat pinjaman tambahan pada bulan September 2014 sejumlah, kalau tidak salah USD975 juta bagi tujuan yang sama iaitu untuk membayar penamatan opsyen yang diberikan kepada Aabar. Adakah itu betul?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Tuan Pengerusi, boleh saya minta kita habiskan dahulu *fund units* sebelum kita berbincang mengenai perkara yang lain?

Tuan Pengerusi: Ikut turutannya. Silakan.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Jadi, apabila saya menceritakan tadi kami telah menghabiskan tahun 2014 dengan baki sebanyak USD940 juta *fund units*, unit dana,. Pada 2 Januari 2015, sebelum saya masuk ke 1MDB, 1MDB telah melaksanakan perjanjian bersama Aabar untuk Aabar membeli daripada 1MDB *fund units* tersebut untuk bayaran USD1 bilion.

Sebab 1MDB menandatangani perjanjian tersebut ialah pada masa tersebut, pada penghujung tahun 2014 dan awal tahun 2015, terdapat banyak tekanan dan permintaan daripada pihak pembangkang dan juga pihak media untuk 1MDB menebus dana *fund units* tersebut dan menggunakan wang atau tunai daripada penebusan untuk membayar hutang 1MDB yang pada masa tersebut hampir perlu dibayar. Maknanya *at the time at which it had to be paid*. Jadi kalau kita lihat media pada masa tersebut, permintaan telah dibuat terhadap 1MDB untuk menebus saham tersebut.

Dana unit tersebut, *fund units* tersebut mempunyai jaminan ataupun *guarantee* daripada Aabar dan jaminan tersebut telah diberi sebelum tahun 2014 atau pada tahun 2014. Jadi, 1MDB berbincang

bersama Aabar sama ada hendak memanggil *guarantee*, so panggil *or call on the guarantee* atau memanggil jaminan tersebut yang telah diberi kepada dana secara keseluruhan. *So, it is over the entire fund, not just on 1MDB's portion of the fund units.*

Jadi perbincangan telah diadakan oleh pihak pengurusan kanan 1MDB pada masa tersebut bersama Aabar dan keputusan telah dibuat oleh kedua-dua pihak bahawa lebih sesuai untuk Aabar membeli unit dana tersebut dengan bayaran yang akan dibuat pada tarikh, *deferred payment at the later date*. Dengan itu, 1MDB telah menebus unit dana dengan kaedah tersebut.

Jadi, penebusan unit dana telah dilaksanakan melalui dua cara. Cara pertama ialah penebusan secara tunai yang mana 1MDB telah menerima sebanyak USD1.4 bilion iaitu USD1.22 bilion tadi dan *USD170 million* pada bulan November. So, penebusan secara tunai sebanyak USD1.4 bilion. Seterusnya penebusan kaedah kedua ialah melalui penjualan unit tersebut kepada Aabar melalui perjanjian bertarikh 2 Januari 2015.

Seterusnya, apabila saya memulakan tugas pada 5 Januari, saya telah mengeluarkan kenyataan pada 13 Januari 2015 untuk menyatakan bahawa 1MDB telah menebus secara penuh unit dana tersebut. Akan tetapi, apa yang tidak dikatakan pada masa tersebut ialah penebusan itu melalui dua kaedah. Melalui kaedah pertamanya secara tunai dan kaedah keduanya secara menjual unit kepada Aabar.

■1130

Jadi Tuan Pengerusi, pada pihak 1MDB, setelah penebusan tersebut dimuktamadkan pada bulan Januari, hutang yang Yang Berhormat Petaling Jaya Utara telah timbulkan tadi bahawa hutang Deutsche Bank sebanyak USD975 juta tarikh matangnya ialah bulan September 2015. Maknanya pada awal tahun 2015 tidak ada keperluan untuk membayar kembali hutang tersebut.

Akan tetapi, IPO 1MDB tidak menjadi. Unit dana (*fund units*) tersebut telah ditebus dan kedua-dua elemen tersebut iaitu IPO dan juga unit dana telah diberi kepada pemiutang (*lenders*) sebagai *comfort* untuk pembayaran kembali hutang USD975 juta tersebut pada bulan September 2015.

Jadi apabila Deutsche Bank memberi hutang pada tahun 2014, mereka telah mendapat cagaran, *I hope that's the right word*, sekuriti, ke atas *fund unit* tersebut dan juga mereka telah meletakkan *condition* atau *requirement* bahawa 1MDB perlu melaksanakan IPO. Jadi wang tunai daripada IPO sepatutnya digunakan untuk membayar kembali hutang USD975 juta. Jika IPO tidak menjadi, kecairan dari dana *fund unit* tersebut perlu digunakan sebagai langkah kedua.

Jadi pada awal tahun 2015, setelah 1MDB tidak melaksanakan IPO dan seterusnya telah menebus baki *fund units* tersebut, pihak bank telah meminta untuk pembayaran atau *to prove*, untuk membuktikan bahawa 1MDB mempunyai kecairan untuk membayar kembali hutang tersebut pada bulan September 2015. Pada masa tersebut, 1MDB sedang melaksanakan atau sedang merancang Pelan Rasionalisasi syarikat. Jadi, keputusan telah dibuat untuk membayar awal hutang USD975 juta tersebut supaya kekangan atau *restriction* terhadap saham Edra dan IPO tersebut dapat diselesaikan. Maknanya kami mempunyai *freedom* untuk menjual saham Edra atau membuat IPO dan sebagainya setelah melunaskan hutang.

Pada penghujung bulan Mei 2015, IPIC iaitu syarikat induk kepada Aabar telah memberi USD1 bilion kepada 1MDB. USD1 bilion sejarahnya sebenarnya perjanjian pada 2 Januari 2015 yang telah dilaksanakan dengan Aabar. Jadi berasaskan perjanjian tersebut, IPIC telah memberi USD1 bilion kepada 1MDB dan USD1 bilion tersebut telah digunakan untuk melangsaikan hutang.

Jadi itu cerita sepenuhnya Tuan Pengerusi mengenai *fund units* tersebut. Pada masa ini, *fund units* tersebut masih dalam kepunyaan 1MDB dan kami akan atau *intention* kami ialah untuk menggunakan baki *fund units* tersebut sebagai sebahagian daripada *debt for assets swap* atau penukaran aset dengan hutang bersama IPIC.

Jadi Tuan Pengerusi, saya boleh berhenti di sini untuk soalan.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Saya pulang balik kepada soalan saya tadi iaitu mengenai pinjaman USD975 juta daripada konsortium Deutsche Bank. Kita diberitahu oleh Laporan Audit muka surat 10 bahawa pinjaman ini adalah untuk pembatalan *option* kepada IPIC ataupun Aabar bagi memperoleh 49% pegangan dalam penyenaian aset tenaga 1MDB.

So, what is the use of the USD975 million obtained from Deutsche Bank?

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Sir, which page Yang Berhormat of the report you're referring to, the USD975 million?*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *It's in page 10. Yang thin one. Yang nipis. Yang tebal tidak ada page.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat, kita tidak dapat melihat *that section that you said the usage of the USD975 million.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *It doesn't matter. The USD975 million, what was it used for?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Page 10, Jadual 7.*

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Tuan Pengerusi, adakah patut kalau kita benarkan Encik Arul gunakan *blackboard* supaya kita nampak perjalanan? Ada hubung kaitkah dengan yang dia terangkan ini?

Datuk Liang Teck Meng [Simpang Renggam]: Akan tetapi Tuan Pengerusi sebelum itu, boleh tak saya minta pihak audit mengesahkan apa yang dibentangkan oleh Encik Arul ini sama ada ia betul atau tidak. Maknanya, tarikh bila ditebus, selepas itu baki ada lagi USD960 juta. Sama ada angka-angka ini betul atau tidak. *Then* baru kita *proceed* dengan soalan susulan.

Tuan Pengerusi: Silakan. Sama ada ada dalam pengetahuan *auditor* ataupun *you* belum sampai ke situ dahulu. Macam mana?

Cik Lim Sok Kiang [Ketua Unit Audit Dalam Sektor Audit Kerajaan Persekutuan (Cawangan Kastam, Bahagian II), Jabatan Audit Negara]: Yang Berhormat Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Terus, semua sekali *you* dapat.

Cik Lim Sok Kiang: Tuan Pengerusi, berkenaan dengan dividen yang diterima, pada penyata tahun kewangan 2014 dan 2015 itu memang ada seperti yang dilaporkan dalam penyata kewangan 2014 dan *subsequent event* 2014 daripada segi dividen yang dia terima.

Then daripada segi nilai yang ditebus pun ada dinyatakan dalam *subsequent event*, dalam nota 18.2 of the notes to financial statement for 2014, under *subsequent event*. It is disclosed in the notes to the financial statement for 2014.

Satu itu dimasukkan kira dalam tahun kewangan 2014. Lagi satu *as a disclosure subsequent event receive after the financial year end 2014*.

Tuan Pengerusi: Okey.

Datuk Liang Teck Meng: Jadi siapa *auditor* bagi pihak 1MDB masa itu? KPMG? Deloitte? Jadi pihak audit mengesahkan bahawa apa yang dibentangkan oleh Deloitte juga adalah benar, sama?

Cik Lim Sok Kiang: *It is shown in the audited financial statements*.

Tuan Pengerusi: Okey.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Saya hanya hendak dapatkan kepastian daripada pihak audit, yang kita tahu adalah dividen yang diterima ada dalam *financial statement*, penebusan USD1.22 bilion ada dalam *financial statement*. Akan tetapi perkara yang lain seperti persetujuan dengan Aabar *redemption* pada Januari 2015, jumlah *fund units* yang masih ada dalam Cayman atau mana-mana, adakah pihak audit ada maklumat tentang perkara-perkara kemudian selepas *financial statement*.

■1140

Cik Lim Sok Kiang: *So far* Yang Berhormat, *actually we have not obtained any information regarding the arrangement on the deferred sale dated January 2015. Also, the subsequently... which is arrangement with IPIC*. Tentang itu *we all* tidak ada maklumat kecuali hanya – *in fact we only got bits and pieces of information but it does not form a clear picture of what is actually the overall arrange settlement between IPIC and 1MDB*.

Tuan Pengerusi: *Can you give Audit Department, all the document? Please sir*.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Boleh Tuan Pengerusi. Untuk pengetahuan jawatankuasa, 1MDB sebenarnya telah juga mengeluarkan beberapa kenyataan media mengenai semua yang saya telah nyatakan tadi. Jadi, kami tidak mempunyai sebarang masalah untuk memberi penerangan tersebut ke Jabatan Audit Negara.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Saya rasa apa yang diperlukan oleh pihak audit bukan sahaja keterangan tetapi semua dokumen perjanjian antara semua pihak yang berkaitan dengan perkara tersebut.

Datuk Liang Teck Meng: Tuan Pengerusi, saya rasa sebab 17 hari bulan kita akan memberi bentangkan laporan muktamad. Jadi, kita perlu dalam *hearing* ini juga mengesahkan setiap amaun, setiap *figure* pengaliran *cash* dan sebagainya supaya kita dapat merumuskan dan bentang laporan di Parlimen. Jadi, kita tidak boleh bergantung pada *statement* akhbar dan sebagainya. Oleh sebab ada teguran-teguran bahawa ada sejumlah besar duit yang dicuri atau hilang, *that is why* saya rasa dan tambahan pula CEO ada, kita perlu setiap *statement* ini dapat pengesahan betul-betul daripada pihak Jabatan Audit Negara. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Ya, saya setuju dengan Yang Berhormat Simpang Renggam tadi. Laporan akhbar ini kita tidak berapa pakai sangatlah. Semua mesti dokumen dihantar ke Jabatan Audit Negara. Lagi soalan lain?

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Kami telah diberitahu oleh pihak audit bahawa mereka telah meminta dokumen-dokumen ini dan memberikan tarikh 31 Oktober. Akan tetapi sampai tarikh itu, sampai sekarang dokumen-dokumen masih belum disampaikan kepada pihak audit. Kita pun tidak tahu kenapa. So, mungkin Encik Arul boleh jelaskan kenapa dokumen masih belum disampaikan kepada pihak Jabatan Audit Negara.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Jadi, apabila kami melalui proses pengauditan oleh Jabatan Audit Negara, permintaan untuk dokumen dijalankan secara menerus, *it is ongoing process*. Jadi apabila pihak Jabatan Audit Negara mempunyai *requirement* mereka akan meminta dan memberi tarikh atau tempoh untuk dokumen tersebut diserahkan dan pada pihak kami jika dokumen tersebut ada di tangan kami, kami akan serahkan. Akan tetapi sebagaimana jawatankuasa maklum, pada 8 Julai 2015, premis 1MDB telah diserbu oleh Polis Diraja Malaysia dan hampir semua dokumen kami telah diambil oleh pihak polis termasuk komputer dan sebagainya.

Jadi, bagi kami dengan kekangan tersebut bukan senang untuk mendapat dokumen dan memberi kepada Jabatan Audit Negara. Jadi apa yang kami telah lakukan ialah cuba mendapat dokumen berkenaan daripada pihak-pihak lain, daripada *third parties* yang kami telah membuat – *you know, our counter parties* untuk *transactions* dan bila dapat dokumen tersebut kami telah serahkan tetapi malangnya bukan semua dokumen kami dapat *trace* balik atau terima daripada pihak ketiga.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Tuan Pengerusi.

Dato' Takiyuddin bin Hassan [Kota Baharu]: Soalan yang dibangkitkan mengenai dokumen ini. *It is a normal document* ataupun dokumen biasa yang sepatutnya ada di dalam senarai dan apabila saudara menyatakan bahawa pejabat diserbu oleh polis dan juga dirampas, *confiscate all the document*. *There must be a* senarai bongkar oleh pihak polis. Apa dokumen yang diambil oleh pihak polis perlu diadakan senarai dan senarai itu perlu diserahkan kepada pihak yang berkenaan iaitu 1MDB. Jadi saya rasa tidak timbul ada atau tidak dokumen itu. Kalau dokumen itu ada dan dirampas, tentulah ada dalam senarai.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Memang betul Yang Berhormat. *I think what I said* kalau ada dalam tangan kami, *if it with us. We have submitted it*. Jadi apa yang tidak ada di tangan kami, kami cuba untuk mendapat daripada pihak ketiga kerana dokumen tersebut sekarang ini di bawah pengawasan atau pegangan PDRM.

Tuan William Leong Jee Keen [Selayang]: Ini bermakna kalau dokumen telah diserbu dengan pihak polis atau agensi lain, berikan senarai supaya Jabatan Audit boleh berhubung dengan pegawai dan mendapat *copy*. Kalau dokumen tidak ada di tangan, memang di dalam agensi itu, Jabatan Audit boleh berhubung dengan pegawai tertentu.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Boleh Yang Berhormat. *No problem*.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Hari ini saya ingin mendapat kepastian kerana ini ialah 1 Disember, *our next Meeting is going to be on the 17th of December* di mana Jabatan Audit akan membentangkan penyata nanti. Dalam masa tempuh dua minggu ini, kalau dapat kerjasama yang erat daripada antara pihak audit dengan polis untuk bekerjasama supaya kita dapat berikan penerangan yang jelas dan mengesahkan akan apa yang didakwa oleh Encik Arul ini betul. Apa yang saya hendak sebut di sini bahawa wang daripada 2.3 bilion tadi, selain daripada kita dapat dividen sebanyak 263. Kita telah menebus sebanyak 1.22 bilion. Betul?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Secara tunai Yang Berhormat, 1.4 bilion.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Sebanyak 1.4 bilion, maknanya...

Seorang Ahli: Campur dividen kah?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Tidak campur dividen. Hanya penebusan unit dana...

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Okey.

Encik Arul Kanda Kandasamy: ...Sebanyak 1.4 bilion.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Jadi bakinya hanya 940 yang masih sebagai *fund units* yang di bawah tadbiran Aabar. Jadi maknanya duit itu sekurang-kurangnya *we already realize the money not only part of it but more than half*. Terima kasih.

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir [Kulim-Bandar Baharu]: *Can I go back to Encik Arul? I mean I just want to put a note that once you are coming to 1MDB, we can feel at least there is a light at the end of the tunnel. You know, I think* dengan Dato' Dr. Mohd Isa dengan Datuk **Jc**. Cuma *it is also about perception issue* macam Yang Berhormat Kota Bharu kata tadi, *if you have a list of documents* yang *confiscated by* polis ataupun dengan *whichever agency*. Kalau boleh, *you* sampaikan *list* itu kepada Jabatan Audit Negara secara keseluruhan, *doesn't matter*. Ini supaya Jabatan Audit Negara boleh dalam laporannya, selain menyatakan bahawa dia tidak mendapat dokumen, dia boleh *confirm* kan bahawa dia tidak dapat dokumen kerana dokumen ini sudah tidak ada dalam pejabat 1MDB. Boleh tidak *you* bagikan satu senarai kepada Jabatan Audit kalau boleh hari inilah. *I am sure you have that senarai in your file*.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Boleh Yang Berhormat. Kita akan kemukakan senarai tersebut kepada Jabatan Audit Negara.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Back to my original question*, apakah kegunaan pinjaman sebanyak 975 juta daripada konsortium Deutsche Bank?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat dengan izin, pertama sekali apabila atau setiap kali 1MDB membuat pinjaman, *so whenever 1MDB borrows* bukannya pinjaman yang ini sahaja tetapi kebanyakan pinjaman yang lain. Tujuan yang dalam perjanjian pinjaman ialah *general corporate purposes*.

Jadi, *the legal document in any or in fact almost all 1MDB borrowings, a part from the very specific projects finance borrowing, are for general corporate purposes*. Di mana syarikat mempunyai hak untuk menggunakan wang tersebut untuk penggunaan korporat tetapi di dalam beberapa perjanjian memang ada dinyatakan pelbagai *intention* atau apa yang hendak dilaksanakan dengan wang tersebut.

Ini perkara yang penting untuk difahami oleh Jawatankuasa Kira-kira Wang Negara bahawa *legally, under the legal agreements, it is almost exclusively general corporate purposes except for certain exceptions* macam *project finance* dan sebagainya di mana ia digunakan untuk tujuan tertentu. So, apa yang saya hendak jelaskan ialah ada perbezaan di bawah perjanjian apa yang kita berjanji bersama *lenders* dan juga apa *intention* semasa kami mengambil pinjaman tersebut.

■1150

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *That wasn't my question. But...*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *This book, in this book, it is clearly said that USD975 million borrowed on 1st September 2014, Deutsche Bank of Singapore, pembatalan opsyen Aabar bagi memperoleh 49% pegangan dalam penyenaian aset tenaga 1MDB.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Yes Yang Berhormat. So, I was coming to that. Jadi, saya hendak memberi penerangan secara amnya dahulu dan sekarang secara khususnya.*

Sebelum saya menjawab soalan tersebut, hutang ini sebenarnya telah dimulakan pada bulan Mei 2014 sebanyak USD250 juta bersama Deutsche Bank. Ini adalah dijelaskan di dalam akaun 1MDB. *So that was where it is started, Yang Berhormat. It is started as a loan of USD250 million.* Pada bulan September, hutang tersebut, *loan* tersebut telah ditingkatkan, *it was increased and refinance into a new facility, syndicated facility,* sebanyak USD975 juta. Maknanya hutang pertama tersebut, USD250 juta hanya daripada Deutsche Bank, satu bank dan secara bilateral. Seterusnya pada bulan September 2014, *that same amount USD250 juta telah di refinance. Sorry, I don't know the Malay word for refinance. And then increase. So refinance, increase and syndicated. I think this is important point.*

Jadi, untuk menjawab soalan Yang Berhormat Kulim-Bandar Baharu tadi, apabila kita melihat perjanjian, *the wording of the agreement, the termination of the options is one of the intentions in that, but there were the other purposes of the loan* yang mungkin Jabatan Audit Negara tidak mempunyai cukup ruang di dalam kotak tersebut untuk menyatakan secara jelas *the other objectives or reasons behind that loan.* So kalau boleh, saya akan memberi *copy of that loan agreement* kepada JAN supaya JAN dapat memberi penerangan yang lebih jelas mengenai *the reasons or the legal basis on which that loan was taken.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Okay. That is fine. So the agreement has the purposes where one of the purposes was to terminate the options. But what was the money actually used for? Apakah penggunaan wang yang diterima daripada USD975 juta itu?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Jadi Yang Berhormat, that loan and that amount was done after the accounting period, selepas tamat tempoh perakaunan. Jadi saya hendak kembali kepada Yang Berhormat dengan jawapan tersebut. Disebabkan it is not in our accounts, so – accounts for this year not ready, so I have to come back to you on that.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Which brings me to the next point, why is it not in the nota in your accounts when your accounts was only sign off in November 2014? Segala transaksi yang berlaku sehingga November ada dalam senarai subsequent events biasanya, subsequent events of company.*

Akan tetapi, pinjaman ini tidak muncul dalam *auditor accounts March 2014. Is it oversight by 1MDB, you didn't provide to auditor or...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat, pertama sekali, saya tidak ada di sana pada masa tersebut, tetapi saya juga telah menanyakan soalan yang sama kepada pihak pengurusan kanan dan juga kepada pihak juruaudit. Pada pendapat saya, *in my opinion, just to be clear, it is my opinion*, disebabkan *background* kepada hutang tersebut Yang Berhormat, di mana ia bermula sebagai USD250 juta dan seterusnya pada masa selepasnya, *later on it was then syndicated, increase and so on*, pada saya, ia sesuatu yang mungkin pihak juruaudit dan juga pihak pengurusan kanan mengambil keputusan untuk tidak masukkan sebab pada masa tersebut walaupun kebenaran telah diberi oleh lembaga pengarah – *so, it is in board minute. Approval was given for the loan and also* minit tersebut telah diberi kepada juruaudit. Jadi pada saya mungkin terdapat – *there is something fell through the cracks between USD250 million original and the USD975 million.*

Akan tetapi daripada segi urus tadbir, daripada *governance perspective*, pinjaman tersebut telah mendapat kelulusan dari lembaga pengarah dan kesemua minit lembaga pengarah telah diberi kepada juruaudit untuk masa tersebut. *So, it is a question of judgment. I think, what goes into the subsequent events, it is a question of judgment and I believe that the relevant parties exercise their judgment accordingly.*

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Tuan Pengerusi, adakah kemungkinan kerana *audit period ending up 31st March 2014? But, this thing happened after the auditing period. Possibly this report is not been presented yet.* Adakah kemungkinan begitu?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Betul Yang Berhormat. Saya rasa ada banyak perkara yang telah dilaksanakan di dalam syarikat selepas 31 Mac. Ini adalah salah satu daripada *subsequent events* tersebut. *It is a matter of judgment what goes in. I think it was caught by the USD250 million that it is in the accounts and then subsequently increased.* Jadi yang pentingnya ialah hutang ini telah dilangsaikan atau telah dibayar balik secara penuh *subsequently* pada tahun 2015.

Tuan William Leong Jee Keen: *I think I was just like to confirm. The decision that you are saying that perhaps sequence of fallen to the cracks, whatever was the judgment, this was made before you join, isn't it?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Absolutely, sir. Absolutely.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *The CEO then was Encik Hazem?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *That is right. So the board members and the CEO and also Datuk Shahrol were all there. But frankly to me, this is a factual matter. I think it is a question of judgment, what goes in or not as subsequence events. As long as the governances was followed, so permission was obtain to take the loan and the funds are utilize accounted for and the loan is repaid. To me, from segi urus tadbir, tiada masalah.*

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Kepong.

Dr. Tan Seng Giaw: Kita pernah soal CEO yang lain, tetapi tidak begitu fasih dalam jawapan. Ini bermakna saudara Arul ini mungkin *good debater* di sekolah. *[Ketawa] [Disampuk]* Saya tidak pernah tikam lidah dengan dia. Mungkin dia akan menang.

Jadi, di sinilah kita hendak tahu hakikat dan kenyataan sahaja. Saya tidak berminat dengan perkara yang lain. Di sini mengapa kita pilih Cayman Islands, bukan Jersey, bukan Labuan, bukan Virgin Islands? Mengapa Cayman Islands?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Terima kasih Yang Berhormat. Di dalam *fund investment structure* tersebut, *it is actually a bit more complicated*. Jadi *if I can* dengan izin Yang Berhormat, saya ingin memberi penjelasan. Minta maaf Yang Berhormat, saya ini suka cakap sedikit, jadi tolong *cut me off if I am going too far*.

Dr. Tan Seng Giaw: *It is okay with me, as long as you get the facts right*.

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Thank you* Yang Berhormat. Jadi keputusan sebenarnya, Cayman Islands ialah suatu *jurisdiction* di mana undang-undang untuk pelaksanaan dana atau *fund investment* adalah begitu jelas dan juga undang-undang *tax* atau cukai adalah *favorable* kepada *investors*. Jadi, adalah menjadi suatu kebiasaan untuk syarikat dan juga *fund manager* untuk menubuhkan dana tersebut, *fund* tersebut menggunakan undang-undang di Cayman. Itu tidak bermaksud bahawa tunai ataupun aset tersebut di Cayman. Tidak sama sekali, Yang Berhormat. Apa yang dimaksudkan melalui penubuhan dana Cayman ialah kami menggunakan struktur undang-undang dan struktur cukai di Cayman untuk dana tersebut.

■1200

Jadi sebagai contoh Yang Berhormat, katakanlah syarikat Sime Darby yang disenaraikan di Bursa Malaysia. Syarikat Sime Darby disenaraikan di Bursa Malaysia tetapi mempunyai aset perladangan di Indonesia, ia mempunyai *investment* di Papua New Guinea dan sebagainya. Jadi penyenaaran di Bursa Saham Malaysia tidak semestinya bermaksud aset atau *business* itu di Malaysia. Ini penting untuk kita fahami bahawa penggunaan undang-undang atau struktur undang-undang Cayman untuk dana hanya untuk sebab tersebut. *It has good regulations, good legal structure, favorable taxation regime and therefore a lots of fund managers a set up their fund structure using Cayman regulations*. So itu satu jawapan Yang Berhormat.

Seterusnya *fund manager* tersebut iaitu Bridge Partners telah di *introduce, it was introduced by BSI Bank*. BSI ialah suatu bank besar daripada Switzerland. Nama penuhnya saya dengan izin, Banca Svizzera Italiana. *[Ketawa]* Pada masa tersebut ia kepunyaan salah satu syarikat insurans terbesar di dunia. Pada masa ini BSI kepunyaan BTG Pactual iaitu salah satu syarikat terbesar di Brazil, *the current ownership of BSI*.

BSI ini ialah sebuah bank yang pada tahun 2014 mempunyai *assets of BSI itself of CHF24 billion* iaitu lebih RM100 bilion aset BSI dengan ekuiti BSI sebanyak CHF1.6 bilion. *So, over RM6 billion of equity in BSI*. Apa yang paling penting *assets under management* oleh BSI ialah sebanyak CHF92 bilion.

So 92 bilion kali empat, *it's over RM360 billion of funds under management, assets under management* oleh BSI. Jadi 1MDB *was introduce to the fund manager* melalui BSI.

Ini tidak lain dan tidak bukan macam kata Yang Berhormat hendak minum, memberi dana kepada pihak ketiga dan Yang Berhormat pergi kepada Maybank atau CIMB, mereka mempunyai satu *list of fund managers* dan mereka akan memberi cadangan atau *recommendation* atau *introduction* untuk melabur modal. Jadi itu *background* nya Yang Berhormat. Maknanya *we were introduce by a top tier large respected asset manager called* BSI kepada Bridge Partners. Bridge Partners telah mencadangkan bahawa struktur dana dan struktur undang-undang dan struktur percukaian di Cayman bersesuaian dan *fund* tersebut telah ditubuhkan di situ.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Nombor satu, Teng menyebut – *this not under your time*. Bahawa satu pinjaman sebanyak dekat USD1 bilion tidak dimasukkan dalam nota akaun merupakan satu pengecualian yang besar. *That means it a big item that of left top from the accounts*. Dalam *the statement given by Deloitte* masa datang ke PAC, mereka memberitahu bahawa mereka tidak pernah dimaklumkan mengenai pinjaman sebanyak 975 juta tersebut dan kalau di maklum perlu dimasukkan dalam akaun. *So that just a point*.

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *It's a must*.

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *I don't think is the matter of the judgment you know because a treatment of accounts that any subsequent events it must be presented* dalam nota. Ini kerana dia memberi gambaran keadaan syarikat pada waktu itu sebelum dia ditandatangani oleh akauntan.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *But I want to move on from that*.

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Just Yang Berhormat can I just a make clarification. The account was as of 31st March 2014. I just think that should be clear. I think what Yang Berhormat Kulim-Bandar Baharu and Yang Berhormat Petaling Jaya Utara said is that it must be in the accounts. The accounts...*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Subsequent events*.

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Yes, that rights. Yes, good clarify that, please. Thank you*.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *As a subsequent events. Ya, as a subsequent events*.

Tuan Pengerusi: Okey, ini boleh bagi kepada *auditor* lah. Walaupun dia tidak habis *audit*, *can you give some document to auditor?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *No problem* Tuan Pengerusi, kita akan bagi.

Tuan Pengerusi: Ya, tetapi *loan* ini sudah dibayar?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Sudah dibayar dan saya rasa itu yang penting bahawa pinjaman tersebut telah pun dibayar dan diselesaikan sepenuhnya.

Tuan Pengerusi: Okey, bila bayar tadi? *June, June*.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Saya hendak minta bantuan daripada pihak audit, apakah jumlah yang telah pun dibayar kepada Aabar untuk menamatkan opsyen dan bilakah bayaran ini dibuat.

Puan Farizah binti Harman [Ketua Penolong Pengarah Sektor Audit Badan Berkanun Persekutuan (Cawangan Syarikat 2)]: Yang Berhormat, kami sudah minta maklumat ini daripada 1MDB bermula pada bulan Mei. So ada sebahagian itu kami tidak dapat dokumen yang lengkap berkenaan dengan pembayaran penamatan *call option* Aabar.

Okey, kami telah minta maklumat daripada bulan Mei 2015 tetapi ada *certain* dokumen yang kita tidak dapat lagi. Jadi jumlah yang akan kami masukkan sebagai sumber penamatan, *call option* Aabar ini hanyalah berdasarkan *calculation* oleh pihak kami, pihak JAN berdasarkan dokumen-dokumen yang ada dengan *board minutes* dan *certain information* daripada penyata kewangan. Jadi total kami – kami sudah *workout* tetapi tidak – kalau mengikut yang terperinci kami tidak pastilah.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Saya rasa perlu dimaklumkan supaya kalau salah boleh dibetulkan oleh Encik Arul di sini.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Jadi saya telah memberi jawapan tadi Yang Berhormat Petaling Jaya Utara, *USD993 million* pada awal tadi apabila kita berbincang dan *that amount has been verified by Deloitte because it was part of the USD1.22 billion of redemptions that was in subsequent account. So pihak* Deloitte pun boleh memberi *confirmation* mengenai amaun tersebut.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Ya. *The question is that also the earlier 250 million payment which was part of the USD975 million loan. So we don't know the total sum that was paid.*

Puan Farizah binti Harman: Yang Berhormat, berdasarkan *calculation* oleh pihak audit, kami mendapati berdasarkan kiraan adalah *the first 250 is for the penamatan call option Aabar. The second which is 975 whereby they have refinance the amount of 250 also being utilize to distinguish the options and the third one is the what Mr. Arul said on the redemption of the SPC part of it around 993 million. So in total overall around 1.9 billion.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *That is completely wrong. [Ketawa]*

Tuan Pengerusi: *I ingat very simple* tadi.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *No I think based on your...*

Tuan Pengerusi: Tidak betul itu. *250 million is event being syndicated, being syndicated later on to pay 250 million.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Tuan Pengerus, boleh saya minta izin. *I think when we get to the IPIC that for asset swap, I can give you the full picture of all the amounts paid and the redemptions and so on. So pada masa ini kalau kita ikut garis masa ya, timeline I think it's better we follow that first.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Adakah pihak audit telah pun menerima semua penyata kewangan ataupun *bank statements of 1MDB?*

Puan Farizah binti Harman: *Yes. Bank statements* kita tidak terima, *for local...*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Tidak terima?

Puan Farizah binti Harman: Tidak terima. *Local bank* sahaja.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Bank statements usually if it is taken by the police...*

Puan Farizah binti Harman: *Local* sahaja yang kita terima.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: ...*You can get copies from the bank, right?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Jadi Yang Berhormat di mana kita dapat, where we can or we have been able to, we have are source and we have pass over to JAN.*

■1210

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Bank statements?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *I am speaking in general terms Yang Berhormat because...*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Bank statements surely it can be – they have been asking for it since May.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *As I said earlier...*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Cannot be taking six months to get from the bank, right?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Again Yang Berhormat, I am not sure which statement or which date or which document in particular.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Every months. [Ketawa] I think they have ask for every months, right?*

Tan Sri Dato' Setia Ambrin bin Buang: *Tuan Pengerusi, I think to be fair...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Again Yang Berhormat, I think we have to be detail in our questions.*

Tan Sri Dato' Setia Ambrin bin Buang: *I think whatever kita minta ini, we put in writing to them. So, they know exactly what we want. Cuma ada yang kita dapat separuh, kita tidak dapat separuh. So, that affect our works. And then now, people come and say it is totally wrong. We want to correct it if it totally wrong.*

Tuan Pengerusi: *Bolehkah you update kan semua dengan AG, all the...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Ya, boleh Tuan Pengerusi. Saya rasa apa yang penting ialah kami perlu apabila soalan ditanya, perlu jelas dan detail.*

Tan Sri Dato' Setia Ambrin bin Buang: *Tuan Pengerusi, I must put on record. Kita sudah beberapa kali beri dateline. We have to finish our report to PAC. We put the date even 31st October. We are now in December. We are still waiting.*

Dato' Takiyuddin bin Hassan: *Tuan Pengerusi, saya nampak macam ada element of suppression of evidence di sini. You are trying to hide something. We can assumed that.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *I think Yang Berhormat, that is not true. That is incorrect. Saya telah mengatakan secara jelas apa dokumen yang kami ada, kami telah serahkan.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *What is the difficulty of getting bank statements to the Auditor General?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *So, again Yang Berhormat, saya rasa soalan tersebut terlalu broad. Kita perlu...*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Bank statement is very specific.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Kita perlu lebih jelas apa yang diperlukan dan apa yang kami ada, kami akan berikan.

Tuan William Leong Jee Keen: Saya hendak tanya kerana *Auditor General* telah meminta dengan secara bertulis untuk dokumen dan maklumat. Kalau tidak ada, sepatutnya hendaklah memberikan jawapan secara bertulis tidak dapat memberi kerana alasannya ialah dengan sesiapa. Ini kerana kita semua kesuntukan masa dan laporan hendak diberikan. Ketua Audit Negara hendak memberikan laporan pada 17 hari bulan dan akhirnya kalau satu keputusan diambil kerana dokumen yang tidak ada, ini bukan kesalahan *Auditor General* atau PAC kalau kita minta dan dokumen tidak diberikan. So, saya minta dengan segeranya diberikan dokumen. Kalau tidak, berikan jawapan bertulis di manakah dokumen itu.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Saya bersetuju Yang Berhormat. Apa yang kami tidak ada, kami boleh letak secara bertulis. *Up to this point, what we have try to do before we say we do not have it, we have been trying to procure from third parties* tetapi saya menerima cadangan Yang Berhormat bahawa jika tidak ada, kami akan hanya menyatakan tidak ada dan kita *cut it off at that point...*

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Tuan Pengerusi, saya fikir kita sekarang sedang memberikan penerangan ataupun mendapatkan penerangan tentang 2.318 bilion inilah. Kita hendakkan kalau boleh *on 17 December, when Auditor General has get to present their report, is it possible now for 1MDB to furnish all the documents required.* Rasanya dapat atau tidak? Kalau dapat itu, cukup. Kalau boleh. Akan tetapi *if we are haggling now for 940 which has already being explain by Encik Arul, there's no way now.*

Tuan Pengerusi: Kita arahkan 1MDB memberikan semua dokumen. Kalau kita tidak ada, kita akan bangkitkan lagi. Bangkitkan lagi. Cuma kita hendak tahu, jangan hilang kita punya *sequence of point* itu. Sekarang ini tinggal *940 at Cayman Islands. So what is the next? What is the next now?*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Sebelum itu, *you have mentioned that the original statement that you made on 13th of January at the item has been redeem but you said that you – what you meant was it was redeem in the sense that there was an agreement with Aabar and with the Aabar agreeing to pay 1 billion in exchange for those units and hence you said, it was redeemed. Am I right to – is my understanding of what you explain just now correct?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *That is right* Yang Berhormat. *An agreement was sign on the 2nd of January 2015* sebelum saya masuk ke 1MDB dan oleh itu, penebusan unit dana telah diselesaikan melalui kaedah tunai dan juga melalui penjualan unit dana.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Adakah perkara ini telah pun diluluskan ataupun dimaklumkan kepada pihak lembaga pengarah?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Ya Yang Berhormat.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Saya hendak merujuk kepada Lampiran 69, dalam buku tebal. Mesyuarat lembaga pengarah pada 12 Januari 2015. Dalam perkara *“(iii) Matters arising, 3.2”*, saya baca di sini, *“Investment portfolio held by Brazen Sky Limited...”* Syarikat yang memegang unit itu. *“Mr. Arul*

updated the board that the balance of USD940 million has been redeemed and had been held as cash since 31st December 2014". Tidak ada maklum langsung tentang perjanjian yang ditandatangani pada 5 Januari dengan Aabar bahawa *cash* masih belum diterima ataupun *fund units* telah pun dicagarkan kepada Aabar.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Jadi Yang Berhormat, untuk perkara ini, saya telah jelaskan tadi dan juga melalui kenyataan media oleh 1MDB bahawa pada masa tersebut, pada masa *that statement was made, it was my understanding, my interpretation that the redemption had happened fully in cash*. Jadi, isunya ialah – dan ini bukan sahaja kesilapan oleh saya tetapi isu ini telah dibangkitkan seterusnya pada bulan Februari dan juga bulan Mac.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *But you said...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Apa yang tidak dijelaskan di sini dan apa yang tidak dijelaskan oleh pihak Jabatan Audit Negara ialah penjelasan yang telah diberikan pada mesyuarat-mesyuarat badan pengarah seterusnya yang mana apabila dokumen berkenaan dan juga *information* berkenaan telah dikeluarkan, ia tidak termasuk dalam laporan ini atau bahagian ini.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Dalam...

Encik Arul Kanda Kandasamy: Jadi, saya telah mengatakan tadi bahawa pada masa tersebut, apa yang tidak jelas, tidak jelas kepada saya juga sebab saya pada masa itu baru seminggu masuk di 1MDB, ialah perkara ini. Akan tetapi saya telah mengambil langkah untuk melihat secara terperinci kesemua rekod dan sebagainya supaya saya sendiri faham apa sebenarnya berlaku dan saya sendiri telah menjelaskan kepada pihak pengarah dalam mesyuarat seterusnya.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Saya bukan hendak mempertikaikan, apa yang saya hendak tanya ialah sebelum tadi Encik Arul berkata bahawa pihak lembaga pengarah tahu dan meluluskan perjanjian dengan Aabar pada 5 Januari. *[Disampuk]* 2 Januari, minta maaf. So kalau...

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Sorry. Please clarify. Your question is not clear.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *No, I am finishing my question.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Did the board know... Ya.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *I am finishing my question.* Biar saya habiskan soalan saya. Tadi Encik Arul telah pun menjelaskan bahawa lembaga pengarah ada dimaklumkan dan meluluskan perjanjian dengan Aabar pada 2 Januari. Akan tetapi di sini ia menunjukkan bahawa pihak pengarah tidak tahu langsung tentang perkara Aabar tersebut walaupun saya faham Encik Arul mungkin tidak arif lagi tentang perkara-perkara tetapi sekurang-kurangnya pihak pengarah kena tahu.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat telah mengatakan sesuatu yang saya tidak katakan. *I have never said that the board had approved at 2nd of January.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *I ask and you said yes.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Your question was not clear. You said...*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Semua...

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat, *let's be clear. You said "Was the board aware?" They were aware subsequently. Let's be clear Yang Berhormat. The board direction to the management was to go and redeem the funds and this direction was made multiple times dalam tahun 2014. Juga di dalam nota kepada akaun 1MDB, lembaga pengarah telah mengatakan kepada senior management untuk menebus unit dana tersebut. Jadi, pihak pengurusan telah mengambil langkah untuk penebusan melalui penjualan unit dana tersebut kepada pihak Aabar. Saya yang tidak faham pada masa itu sebab saya baru masuk ke 1MDB. Apabila saya diberitahu bahawa penebusan telah selesai, saya telah memaklumkan kepada lembaga pengarah seperti itu. So, it was my mistake, it was my error and in subsequent board minutes, we had corrected that.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *So, based on your current reply, what you are saying is that the agreement signed on 2nd of January with Aabar was never approved or informed to the board?*

■1220

Encik Arul Kanda Kandasamy: *That is incorrect Yang Berhormat, because the approval by the board and the direction by the board previously was to redeem the funds.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Yes, but not the agreement to swap with Aabar.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *The nature of the board approval was brought and it was in terms that allowed management to exercise their discretion in order to achieve the objective set by the board.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *When did you discover that it wasn't cash, that your understanding became clear that it was still in fund units?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *The investigations Yang Berhormat, as I mentioned earlier, the redemptions happened in multiple phases. So, as I mentioned up to the point of the November accounts, the 5th of November, USD1.22 billion had been redeemed.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *That's not my question. My question is for this balance of USD940 million, when did you discover that it wasn't cash?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Sir, I am trying to explain that Yang Berhormat, because the redemption happens in different ways. The first redemption, as you know, happened in the course of 2014 for an amount of USD1.22 billion. To get that confirmation, saya telah berjumpa dengan Deloitte untuk menanyakan kepada pihak Deloitte sama ada mereka telah mengesahkan USD1.22 bilion tersebut telah ditebus secara tunai. That happened in the course of January and early February.*

Around early February Yang Berhormat, saya telah meminta daripada pengurusan 1MDB untuk penyata bank untuk the next redemption Yang Berhormat, sebab USD1.22 bilion telah pada 5 November. Pada 14 dan 24 November, the next stage of the redemption, the USD170 million happened.

So, USD1.22 billion was verified by Deloitte, I was comfortable. The next one, the USD170 million, that happened after the accounts were issued, so Deloitte did not audit that portion. So I wanted that confirmation and I got that in early February. So that was the second part of my knowledge of how the redemption happened.

Now, at that point Yang Berhormat, I had an interview with Singapore Business Times on the 9th of February bersama Anita Gabriel, di mana Anita telah bertanya kepada saya, "Macam mana kamu tahu?" So, sama seperti soalan Yang Berhormat, "Macam mana kamu tahu bahawa duit itu telah ditebus, that the cash was there?" Saya telah menjawab bahawa saya telah berjumpa dengan Deloitte, Deloitte telah mengesahkan. Setelah itu, saya telah melihat penyata kewangan untuk USD170 juta tersebut. So that was the second part Yang Berhormat of that.

Now, the third part which is the...

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Except that Anita's question was on the whole USD1.1 billion.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Yes, correct.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Not on the USD170 million.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *That's correct. So, you know, I was thinking of the USD170 million. So I just want you to understand because I am sure your question is based on what I have said in the past. I just want you to understand my situation.*

So, yang bahagian ketiganya Yang Berhormat – I am sorry for the long answer but I think it is important we understand each other. Bahagian ketiga which is that final portion was actually never relevant in January and February. Ia sebenarnya bukan isu pada masa tersebut dan saya tidak melihat dengan lebih mendalam kepada bahagian yang ketiga tersebut.

So USD1.22 billion, USD170 million dan bahagian yang ketiga tersebut hanya menjadi relevan Yang Berhormat pada awal bulan Mac apabila representatives daripada Deutsche Bank telah datang berjumpa saya. So they came to meet me and they said that they were concerned about their loan because that loan was secured on the fund units and also the repayment of the loan was based on the IPO proceeds, and the IPO hadn't happen or did not happen. Jadi pada masa tersebut, saya telah membuat kajian atau penyelidikan secara lebih mendalam untuk memahami apa sebenarnya di sebalik hutang USD975 juta because at that point it was not an issue, the loan was only due in September. So in my mind, it was not a big matter to resolve.

Akan tetapi pada pengakhiran bulan Februari dan awal bulan Mac, pihak Deutsche Bank telah bertemu dengan saya dan they expressed their concern. They said "Mr. Arul, we know you've just settled the Maybank RM2 billion, how are you going to settle our loan?" right? Saya pada masa itu tidak tentu, saya kata, "What is the issue? It's only in September and we should do the IPO by then". And then they explained that that loan was actually secured against the units and they said, "You had mentioned that the units were redeemed in full. So we need to be repaid since your IPO hasn't happened".

So Yang Berhormat, my knowledge of the redemptions actually happened over time based on where we were on each stage. Pada masa tersebut Yang Berhormat, that third chunk, then I understood about the 2nd of January agreement with Aabar and so on, it only became clear at the end of February when I met with the DB people. So each time I got new information, I would then double check with the team, and so my knowledge was in stages on that, Yang Berhormat.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Tuan Pengerusi, saya rasa *we have already accepted* lah, since Mr. Arul has admitted an error made for misreporting during the board meeting that the redemption was in cash, correct?

Encik Arul Kanda Kandasamy: *That's right.*

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: So as it is now, we just want to know, kita hendak tahu kalau USD933 juta *has been redeemed*?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Sorry Yang Berhormat, boleh tolong *repeat that question*?

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Yang USD933 juta tadi, *has it been redeemed*?

Encik Arul Kanda Kandasamy: So, again Yang Berhormat, I am sorry to repeat this. The redemption happened through the sales of unit to Aabar tetapi pembayaran daripada Aabar was deferred and setelah saya bertanya kepada pihak Aabar kenapa *deferred payment* tersebut, mereka memberi penjelasan bahawa *they wanted to match it to the September repayment of the Deutsche Bank loan*. So that's where it all ties in together, Yang Berhormat Petaling Jaya Utara.

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: September.

Encik Arul Kanda Kandasamy: So, September 2015. Setelah itu pada bulan Jun, selepas itu saya telah mengambil langkah untuk berbincang bersama Aabar dan juga IPIC mengenai pembayaran *deferred payment* tersebut di mana kerisauan oleh pihak bank atau Deutsche Bank, saya faham sebab saya pun dahulu dari bank juga.

Jadi kami telah menggunakan peluang tersebut, *we used that opportunity* Yang Berhormat Petaling Jaya Utara, *to also talk to IPIC about the broader settlement*. So, di antara hutang yang telah dijamin oleh IPIC, di antara pembayaran tunai oleh 1MDB kepada IPIC, *so the USD1.4 billion, the option termination deposit* dan sebagainya, kami telah membincangkan secara menyeluruh sebagai satu aspek Pelan Rasionalisasi 1MDB.

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: No, I haven't finished. En. Arul, you said that you discovered that it was not cash at the end of February and early March, or your understanding became more complete at the end of February and early March?

Encik Arul Kanda Kandasamy: *That's correct. So Yang Berhormat, by that point I had all the elements of how the redemptions happened clearly.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: I received an answer from the Kementerian Kewangan, the Minister of Finance which I understand was provided by 1MDB. On the 10th of March, well into March, that the amount received from the redemption was USD1.1 billion and it was cash. This information was never corrected despite being much publicized, it was never corrected until May 19th when I get the next answer from Kementerian Kewangan. How do you explain that?

Encik Arul Kanda Kandasamy: So Yang Berhormat, first of all, I cannot speak as to the internal workings of MOF as well as the submissions of the Parliamentary questions and answers. It's not for me

to talk about that. What I can confirm Yang Berhormat ialah apabila jawapan tersebut telah diberi, apabila melihat jawapan tersebut di Parlimen, kami telah memaklumkan kepada pihak Kementerian Kewangan dan ini adalah salah satu lagi example di mana ketidakefahaman berlaku. So, a misunderstanding just like how I had my misunderstanding on this issue. That was another example of the misunderstanding.

In fact Yang Berhormat, if you look at the answer given in Parliament, it was USD1.11 billion. The reason for USD1.11 billion Yang Berhormat, is that, per the accounts it was USD2.33 billion 31st of March 2014, minus redemptions in the notes which was USD1.22 billion, the balance was USD1.11 billion.

■1230

So, pihak MOF telah melihat akaun 1MDB untuk mendapat jumlah tersebut as in the notes to the accounts. That was how the 1.11 came about.

Secondly, Yang Berhormat mereka telah melihat kenyataan saya telah buat. So, the statement I made which is on the 13th bahawa ditebus sepenuhnya subsequently the Business Times article where I said I saw the cash, right, and I was referring to the 1.17 instead of that. Pihak MOF telah membuat rumusan, setahu saya pihak MOF telah membuat rumusan bahawa baki tersebut 1.11 dan dalam bentuk tunai. Itu bukan jawapan yang diberi oleh 1MDB.

Datuk Liang Teck Meng: *I think, I think Tuan Pengerusi. Kalau boleh please enlighten us. Either it's in form of cash or in the units, what is the difference? And what is the risk of holding the units whether disappear just like that or the value is depreciate? I think the concern is just whether it is a cash or unit but at the end as long as money ada. I mean to us it is fine but can you please lighten us. I mean, this argument all the while is either cash or unit. What is the reason to this?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Yang Berhormat Simpang Renggam, saya hendak habiskan jawapan kepada Yang Berhormat Petaling Jaya Utara. So, I hope you understand Yang Berhormat the issue was that there was misunderstanding based on what had been publically stated what was in the account. Now, when that the answer was given Yang Berhormat, we had communicated back and the decision was made to address the issue at the next session of Parliament.*

So, again I can't speak for MOF. But, the important point here Tuan Pengerusi and Yang Berhormat Petaling Jaya Utara, this was the only issue where there was misunderstanding and subsequent to that with the guidance and advice from MOF, we have implemented a procedure whereby every Parliamentary question and answer is reviewed. There is a process now, we have a committee that looked at that and alhamdulillah since then there has been no other misunderstanding of such a nature.

So, I think we have learnt from the mistake. I took full responsibility, I publically stated that on this issue and we know with the guidance and assistance of MOF, kita sekarang mempunyai satu prosedur yang cukup teguh untuk menyelesaikan...

Tuan Pengerusi: *Tidak payah. We go forward senang. Ini kita sudah macam kata Yang Berhormat Simpang Renggam, tadi we don't argue on whether cash or paper unit. But the letter part, we can see whether the unit is supported by any agreement or any value materials. That is very important. Can we go or otherwise or we cannot – Can we go forward? Go forward please.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Boleh. Jadi untuk memberi jawapan kepada Yang Berhormat...

Tuan Pengerusi: Okey, *last. Last* sekali.

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Just to answer that Tuan Pengerusi our comfort in the value of the units was partly the fact that we had the fund manager reporting the BSI Bank which is a big Swiss Bank etc dan seterusnya, melalui guarantee yang saya telah ceritakan tadi yang diberi oleh Aabar. Aabar is a company with about USD15 billion of assets. Ia juga kepunyaan IPIC that has USD60 billion of assets, AA ratings.*

Tuan Pengerusi: *Understand that. Last question from you.*

Tuan William Leong Jee Keen: *Encik Arul, I'm a bit surprise from the statement that you have given to say that you have to obtain confirmation as to the amount of redemption from Deloitte and that you were not given the full story that it came by installment. You were making statement but the real story came out in stages in February, in March. Does this sure that there is a weakness because PAC we are concern about governance. Is there a weakness in the way 1MDB was operating that they do not have such very important information of the redemption, what is the amount, how much is outstanding to give.*

To you as the CEO, I would expected this to be given to you on the first day. Not that you have to go and find out from Deloitte, find out from Deutsch Bank. So, my question is it a weakness or was there some sort of effort to cover up to not even let you know what is the true state of affair?

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Yang Berhormat Selayang, I completely disagree with the statement and let me share with you why. Apabila saya mengambil tugas di 1MDB, kami mempunyai suatu isu yang begitu besar iaitu pembayaran kembali sebanyak RM2 bilion kepada satu konsortium bank tempatan. Itu satu isu. Setiap hari selepas saya masuk 1MDB, Yang Berhormat pihak pembangkang mengeluarkan kenyataan, mengeluarkan soalan pada masa itu juga laporan polis telah dibuatkan ke atas 1MDB dan juga Tun Dr. Mahathir membuat pelbagai kenyataan setiap hari terhadap 1MDB.*

Jadi, kami mempunyai isu prioritization. We needed to prioritize what did we do first before dealing with other issues. Jadi Yang Berhormat, pada masa tersebut saya sebagai seorang yang baru, baru masuk perlu menyelesaikan masalah yang paling ketara iaitu RM2 bilion yang perlu dibayar kepada bank. Alhamdulillah kami buat perkara itu pada pertengahan bulan – apa awal bulan Februari. So, I was looking at things one at a time what was most urgent for us to deal with and therefore I did not follow-up on some of this other items because of that. Itu jawapan yang pertama Yang Berhormat.

Jadi apabila saya follow-up dan pihak pengurusan kanan memberi penerangan sebagai seorang baru dan juga sebagai seorang yang bertanggungjawab kepada pihak kerajaan, saya hendak third party validation. You knew it I think that is only fair. You know that saya tidak hanya – I didn't just rely on what was given to me. Saya hendak mendapat penjelasan daripada pihak ketiga. Jadi bukannya mereka tidak bagi, mereka telah beri kepada saya tetapi saya sendiri hendak penjelasan daripada pihak ketiga sama seperti Yang Berhormat meminta penjelasan daripada Jabatan Audit Negara. Ya, same situation.

Tuan Pengerusi: *That's fair. Okay last. Last one from... After this we move.*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: Cuma Arul...

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Sorry Yang Berhormat. Is that answer your question Yang Berhormat? Okay. Thank you Yang Berhormat.*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: Arul, last one.

Tuan William Leong Jee Keen: *We accept it for the time being.*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: Arul, dalam *our meeting* dengan KPMG, *one of the reasons that they were not confidence to sign the document was because they were not sure about the value of the fund. Then in November or September when Deloitte did the valuation, there was no mentioned at all about this guarantee by Aabar. So, when did this guarantee comes in? When did you sight the guarantee or do you have any guarantee letter that you can give it to Jabatan Audit?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Yang Berhormat, I have sighted the letter myself personally. So, I'm able to share that with Jabatan Audit Negara. I'm sorry I don't recall the date of the guarantee Yang Berhormat but we will get it back to you on that.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Saya ada tentang...

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Yang Berhormat, sorry I just wanted to finish the first point which is the KPMG. Again setelah saya melihat kembali nota-nota dan berbincang dengan lembaga pengarah, pihak KPMG sebenarnya telah dijemput oleh 1MDB untuk bertemu secara direct bersama fund manager. Akan tetapi, mereka tidak ingin berbuat demikian. So, that the verification is actually 1MDB said that because the investment were discretionary fund. Maknanya, kita tidak manage fund tersebut. Fund tersebut di manage oleh fund manager. KPMG mempunyai pelbagai persoalan. Jadi, pihak 1MDB telah mencadangkan supaya KPMG bertemu direct one-on-one bersama fund manager untuk bertanyakan segala soalan yang mereka hendakkan jawapan. Akan tetapi KPMG tidak membuat demikian. Pihak Deloitte di sebaliknya telah...*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *I need to...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *I think this is an important point because Yang Berhormat that is one of the issues KPMG had but they refused to take this solution which was to meet directly with the fund manager. Jadi pihak Deloitte telah – they agreed to do that and they did their independent verification directly with the fund manager.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *I think that explanation needs to be contrasted with what KPMG provided to the PAC. Apa yang KPMG sebut sebelum ini ialah mereka hendak jumpa dengan fund manager tetapi tidak diberikan peluang untuk berjumpa dengan fund manager. Sebaliknya, mereka hanya diminta untuk jumpa dengan custodian bank yang tidak berkuasa ke atas cara fund management itu diuruskan.*

■1240

That was the specific answer given by KPMG. That is number one. Number two...

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Sorry Yang Berhormat, I wasn't here. So I cannot comment on that.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Let me just finish.* Perkara kedua, KPMG tidak pernah diberitahu bahawa dana tersebut dijamin oleh mana-mana pihak. Hanya Deloitte, selepas Deloitte dilantik, mereka menerima surat jaminan tersebut. *Just for information.*

Tuan Pengerusi: Tidak payah jawablah ini.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Jadi Yang Berhormat, kami akan merumus kembali rekod kami dan kami akan memberikan penjelasan untuk tarikh...

Tuan Pengerusi: *We stop at 1 o'clock,* sambung pukul berapa? Pukul 2.30 petang. *Okay after 1.15 pm,* kemudian sambung pukul 2.30 petang okey.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *I got one more question on the...*

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Saya rasa kalau saya ada soalan, biar saya habiskan soalan supaya nanti di luar tidak ada disebut saya ada soalan yang tidak dijawab. *My question has always been fair.* Saya merujuk kepada Lampiran 69 yang sama, menyentuh tentang cagaran *fund units* kepada Deutsche Bank. *Deutsche Bank loan was taken in September 2014 and the security for the loan was the Cayman Islands investment. [Disampuk] The restructured one. The guarantee is the... What we called it? The Cayman units. This was specified in 3.2(b) of the board minutes. Now, the question is,* kalau *fund units* ini dicagarkan kepada Deutsche Bank dan sebahagiannya telah pun di – *I just read the board minutes here. "The Chairman said, a part from assurances given to Bank Negara, the board had also assured Deloitte that the redemption proceed will be repatriated by end November 2014. Tan Sri Ismee said the management had not stress to the board that the funds had been pledged to Deutsche Bank."* So, pihak Lembaga pun tidak tahu bahawa unit ini telah pun dicagarkan kepada pihak Deutsche Bank.

So, soalan nombor satu ialah kalau sudah dicagarkan kepada Deutsche Bank, kalau ditebus di bulan November seperti *1.22 billion* itu, macam mana wang itu digunakan untuk membayar opsyen. *I mean it was charged to the Deutsche, then how was the funds use to that.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *[Membuka pembesar suara]*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Let me finish two questions, then you can answer.* Itu yang pertama.

Kedua, *if you look at 3.2(b) items two and three, it is actually showed that you have met Deutsche Bank even in January. "Mr. Arul said that he had discussion with Deutsche Bank on the possibility on the repatriating the proceeds. The Deutsche Bank has advised that they were unable to accede given the recent negative report on the group and their concern over the recoverability of the USD975 million loan."* So, *this discussion took places even in early January and not late February as you mentioned. So, how does that jive?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *So, again Yang Berhormat, you ask me about an earlier point which was the overall structures, so I was answering that point as to when I knew about the overall structure. It wasn't a question about when did you first met Deutsche Bank. So, I think I hope you did not trying to...*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Topic of discussion was...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Yes, but let to be clear Yang Berhormat. You want to be fair to me, you ask me different question...*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *No. No. I quite surprise that...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Now you are making the point as though I did not tell you when I first met Deutsche Bank. That was not your question earlier Yang Berhormat.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *That was not my point. My point was when you said you met in...*

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *No, no. I am okay to answer it.*

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Ya.*

Tuan Pengerusi: *Alright, kasilah yang last. You answer it.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Boleh. So Yang Berhormat just to be clear, if your question earlier was "Arul when did you first meet Deutsche Bank?" I would have said January...*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *No, no. That was not my question. My question was in the earlier statement, you said you met Deutsche and Deutsche question on recoverability and that is when you found out that it was not cash. So, I am surprise that on the same issue, meeting on the same point, you did not discovered it then but...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *But Yang Berhormat, this meeting was 12th of January, our statement on the redemption was 13th of January. So, DB do not know about the redemptions until after this meeting. So that question is actually not relevant Yang Berhormat. We were meeting Deutsche Bank or I met them earlier because they were also doing the IPO for us, remember? So, I was meeting them in that context and the loan was linked with IPO. So, it was not to do with redemption as that point. The redemption issue happen later because of the 13th of January statement and then Anita Gabriel article and then the Parliamentary questions and so on. So, it was two different things.*

Tuan Pengerusi: *Ya, fasal... payment later on. Okay, can you...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Sorry. I just want to satisfy Yang Berhormat on this. That is clear ya? Okey.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *No, no. The first question I wait.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Okay, fair point Yang Berhormat. So again, we all here just to understand the facts. I trust that the spirit in which Yang Berhormat asking his question.*

Yang Berhormat, the 1.22 billion that was redeemed. That portion was not pledge to Deutsche Bank because that is already been redeemed. So the Deutsche Bank loan – You remember we started at 2.33? Then 1.22 was redeemed, so there was 1.11 left, right. The 1.11 was pledge to DB because it was 1.2 times loan cover. The loan was USD975 million times 1.2, gives you about 1.1 plus the dividends which is USD130 million. So, I hope you clear on that Yang Berhormat. It was not the earlier...

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Just to clarify so that I am clear.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Ya.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *That the loan was taken in September 2014 and the amount pledge to Deutsche Bank was only part of the funds from Cayman Islands.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *That is correct Yang Berhormat. That is correct.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *That is correct. So the...*

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *No, no. Only part. The rest...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Ya. Two portion.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *The rest that were not pledge to Deutsche Bank was redeem and...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Yes.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *The proceeds stay.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Correct. That is where the issue arose with Deutsche Bank because later on when they saw all these announcement about the redemptions, they said, "Hang on guys, you redeem, you need to park under the loan agreement." Yang Berhormat. It was stated that if 1MDB redeems, it has to pledge or place that cash in a bank account, that was pledge to DB and that cash would be used to settle the loan in September 2015. That was when the issue arose.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *So bagi pihak Jabatan Audit Negara, ada mendapat perjanjian pinjaman Deutsche Bank with you? You got all the documents?*

Seorang Ahli: *Ya. [Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] [Wakil dari Jabatan Audit Negara]*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Okey.*

Tuan Pengerusi: *Move forward. So, Cayman Islands is finished and then we go to... [Disampuk] Aabar is in the agreement.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *I move on to the agreement that was not sign under your watch, the loan agreement with IPIC.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *You mean the bonds?*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *The guarantee.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *The bonds.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *The bonds. The 3.5 billion that was guaranteed by IPIC. We know that options were granted, 49% options were granted for the two power companies to IPIC. In the financial statements of 1MDB, it was stated that in addition to the options that was granted USD1.4 billion was also deposited as a refundable security deposits with IPIC. There a bit controversy on this subsequently when this amount is not found anywhere in the financial statements of IPIC. By right, if IPIC has a refundable deposit of USD1.4 billion to 1MDB, it will be recorded in their accounts which was audited by Ernst & Young. How do you explain the discrepancy?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Yang Berhormat, first of all I do not run IPIC and I do not own IPIC. Therefore, we cannot comment on how IPIC organizes their accounts or how they choose to recognize balances on a consolidated bases. I think it is important to understand that the IPIC accounts*

are issued on a consolidated bases. Therefore it is not clear, at least to us how they breakdown this sums.

■1250

What is relevant I would suggest Yang Berhormat for your consideration, is that the guarantees have continued to be in place from 2012 when they were first made and when the deposit was made by 1MDB. I would also ask you to consider that Deloitte has signed off on those amounts, USD1.4 billion in our accounts which is quite the material sums as you would agree. And therefore, they must have done their due diligence on that.

Thirdly Yang Berhormat, I would ask you to consider the fact that in the end of May this year, IPIC paid us USD1 billion. They have also paid the interest on those two bonds in October and November. So, if this allegation is true, then why would they do all those things? I would have thought if I were a company like IPIC with that kind of exposure, I would not, you know...

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *We will come to the asset swap deal where you can brief us later.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *No, no, I am just trying to make a point, Yang Berhormat.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *I understand.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Kalau duit itu tidak ada, kenapa dia pergi buat semua benda yang lain itu? Doesn't make sense, you know.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Have we obtained any letter from IPIC with regards to the facts that they hold USD1.4 billion as security deposit of 1MDB and has this letter been given to the Auditor General?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *So Yang Berhormat, from our perspective, as I said, what we need to verify is what is in our accounts. It is not our responsibility to verify what is in other people's account.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Is it not crucial that 1MDB is assured that that money still exists in the counter party? Because, if it is doesn't, then 1MDB's money disappeared. So we need to be assured that that money exists in – and just like if we give money as deposit to the bank, the bank have to acknowledge that that is my deposit in there.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *So Yang Berhormat, as I said, this payment happen in 2012, it's not 2015...*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *Yang Berhormat Petaling Jaya Utara, sorry. I think the easiest way would be for audit to confirm with Deloitte. I mean, the way we runs audit, any receivable, any payable we will write a letter to whoever and they have got to confirm. So maybe Jabatan Audit can just check with Deloitte because for Deloitte to confirm the money is there, not they have to go write to IPIC to confirm that their holding that money. So that...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *I think that is a good suggestion, Yang Berhormat. What I would also add, Yang Berhormat PJ Utara, first of all, we have legal agreements to confirm that the funds were*

due and payable to IPIC under the deposit. Secondly, we have the bank transfers, the MT103 to proof that the money has been paid to the relevant parties.

Thirdly, as I said, the guarantees continue and fourthly, they have even started paying the interest under that. So, from our perspective Yang Berhormat, given IPIC is a AA rated company belonging a 100% to the Government of Abu Dhabi, we are not concern about their credit quality or credit strength.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Saya hanya hendak put on record dalam – I am not pursuing any further question on this matter. That in the IPIC punya accounts, dia ada sebut mereka telah pun memberikan jaminan kepada 1MDB atas USD3.5 billion ini. Mereka ada sebut mereka menerima sebagai as their return lah. Opsyen kepada dua syarikat tersebut 49% in Genting Sanyen and 49% in Tanjong. Akan tetapi mereka tidak pernah sebut mereka menerima USD1.4 billion as security deposit. But I take Yang Berhormat Kulim-Bandar Baharu's think, perhaps the auditors can advise us on the status whether they have received the agreement or you have the status on this USD1.4 billion.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Can we just move on because he already answered that question, isn't? He is already answered the question...

Tuan Tony Pua Kiam Wee: [Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Okey, auditor. Auditor akan confirm nanti. We move on to the next question.

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: Auditor juga confirm on the option, there is – because, I am sure option is also a liability. There is an option signed between IPIC and 1MDB together with the bond agreement.

Tuan Pengerusi: There is agreement?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Ya, Tuan Pengerusi. There was an option agreements signed and also the agreement for the deposits. This is all signed. So from our perspective, we have no concern. I just would like to make it clear on the record, we cannot speak on behalf of IPIC. We can only speak on behalf of 1MDB and we can provide confirmation on behalf of 1MDB.

Tuan Pengerusi: Okey, audit you get all the agreement and advise us on this matter.

Cik Lim Sok Kiang: Tuan Pengerusi, based on Deloitte working paper for 2014, actually there is remittance slip on the transmission of this USD1.4 billion security deposit and also there is an acknowledgement from a former Aabar Chief confirming they acknowledge receive of the money. The agreement would be in the loan agreement.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Tuan Pengerusi, I think what Jabatan Audit just said, just to be clear, there was remittance slip which was what I mentioned and also acknowledgement from a former CEO of Aabar that funds were received. So I think that matter should be close now.

Tuan Pengerusi: So, we go forward ya.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: [Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]

Tuan Pengerusi: Option...

Puan Farizah binti Harman: Yang Berhormat, we also receive this document on the collaboration agreements for...

Tuan Pengerusi: Cakap kuat sikit.

Puan Farizah binti Harman: Okey. Kita terima juga dokumen perjanjian *Collaboration Agreement for Credit Enhancement* dated, the first one is 21st May 2012 and the second one is on the second issuance of USD notes which is on the October 2012 as well. So these two were mention on this credit enhancement, they said, "...on certain percentage for the tenure of the issuance of the notes."

Datuk Liang Teck Meng: Yang Berhormat Petaling Jaya Utara, where do you get the information that the thing is not settled by IPIC about USD1.4 billion?

Tuan Tony Pua Kiam Wee: It is available for download from the LSE, London Stock Exchange. Audit, tak faham tadi. What percentage? How does it work?

Puan Farizah binti Harman: Okey. Dua dokumen yang diterima daripada 1MDB berkenaan dengan *Collaboration Agreement for Credit Enhancement* yang pertama bertarikh 21 Mei 2012 di antara 1MDB Energy Limited dan Aabar Investment PJS Limited berkenaan dengan *credit enhancement* di mana *Deloitte* juga telah menyebut dokumen ini sebagai *security deposit* yang dinyatakan.

So untuk *credit enhancement* yang pertama menyatakan bahawa, "...this value is calculated based on present value amount utilizing the 1MDB Energy Limited notes and coupon rate as the discount rate for the purpose of the present value calculation of 2.8% annual interest rate payable per annum on the total guaranteed amount for the total tenure of 10 years as collateral." First one.

So the second one dated on the 19th October 2012 between 1MDB Energy Holdings Limited and Aabar Investment PJS Limited, also on the collaboration agreement for credit enhancement. So for this agreement, the rate calculation of the 3.85 annual interest rate payable for the same tenure, 10 years.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Does this represent a USD1.4 billion security deposit to IPIC?

Puan Farizah binti Harman: Berdasarkan calculation audit iaitu on the present value, we haven't got the exact amount to match with the USD1.4 billion.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Is it the deposit or fee to IPIC?

Puan Farizah binti Harman: It's a refundable.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Refundable.

Puan Farizah binti Harman: Refundable deposit.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: But you haven't work out USD1.4 billion?

Puan Farizah binti Harman: Yes. It doesn't mention specifically, only mention on the rates.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Perhaps 1MDB can assist the Auditor General to work out how you arrive at USD1.4 billion.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Happy to do that, Yang Berhormat. We have not been shown this, so happy to help them out. And just to be clear Yang Berhormat, it is not exactly USD1.4 billion, I think we will get the actual. It is about USD1.34 billion something.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: It's okay.

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Just want you to be clear.*

Tuan Pengerusi: *Okey, so dah 12.59 tengah hari. So, you want to move forward too?*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

■1300

Tuan Pengerusi: *Ya, that one, yes, asset swap.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Tuan Pengerusi, on the asset swap, can we do that as a part of rationalization discussion because that is a bigger question.*

Tuan Pengerusi: *Okay.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *I think so far... [Disampuk] I would suggest that after this, since we have done PSI, we can do the land acquisitions, we can do the energy acquisitions, we can talk about all the debts and the rationalization is the last part.*

Tuan Pengerusi: *Okay.*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *It is a last one Encik Arul. We all just need to know actually how much did you pay for terminating the option? Give us one figure.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *So options terminations is USD993 million.*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *USD993 million come from the redemption of the unit, right?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *That is correct.*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *Okay, what happen to the first USD250 million that we got sometime in May which was also clearly stated that was supposed to be paying for the option?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *So I will cover that when we get to the rationalization discussion.*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *Okay, I means before you leave, give us the actual figure.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *USD993 million.*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *USD993 million plus...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Options terminations is USD993 million. That is very clear.*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *So you are going to confirm the 250 for what?*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Because we gave two separate option. 49% for langgan...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *That is correct Yang Berhormat. So and again just to be clear, the option terminations is also refundable deposit in the same away as the collateral was paid, USD993 million. That is very, very clear.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *It is refundable based on final calculation. So kalau kita bayar lebih, the excess dia bayar balik. Kalau kita bayar kurang, we have to top up. Is my understanding correct?*

Tuan Pengerusi: *Beri soalan supaya dia prepare, Arul...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Again Tuan Pengerusi, sorry. I think Yang Berhormat is well informed. So Yang Berhormat the issue and why we are having this negotiation today with IPIC is that final settlement amount is based on IPO value. Since the IPO has not happen, we need to find another way of resolving it. So just to finish off on your point.*

Tuan Pengerusi: *The amount... some of ...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Ya. So Yang Berhormat *it is absolutely correct and what is why I need a bit of time on the rationalization because it is more complex to explain to you.*

Tuan Pengerusi: *Okay.* Kita makan dahulu. Datuk, okey? Sudah habis *meeting*? Ya, okey. So, kita makan *and 2.30 pm.*

[Mesyuarat dtempohkan pada pukul 1.02 petang]

[Mesyuarat disambung semula pada pukul 2.37 petang]

Tuan Pengerusi: Boleh kita mula ya? Saya ingin mengingatkan sekali lagi ya kepada 1MDB supaya perkara-perkara yang diminta itu harap dihantarlah kepada Jabatan Audit Negara dalam masa yang terdekat supaya menyenangkan Ketua Audit Negara untuk menyelesaikan dia punya laporan nanti ya.

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: Boleh tambah sedikit Tuan Pengerusi? Boleh tak kalau Jabatan Audit Negara ada senarai, mungkin kita jadi *mediator* ini. Kadang-kadang tidak tahu siapa yang betul siapa yang tidak, minta maaf. Senarai yang belum dihantar, biar kita beri kepada CEO sekarang supaya dia pun tidak bagi alasan, esok dia kata dia tidak dapat atau apa. Kalau setujuilah.

Tuan Pengerusi: Ya.

Tan Sri Dato' Setia Ambrin bin Buang: Senarai surat semua ditulis kepada CEO.

Tuan Pengerusi: Biar Kementerian Kewangan lah yang...

Dato' Dr. Mohd Isa bin Hussain: Boleh kita jadi koordinator tetapi Tuan Pengerusi kalau ada apa-apa maklumat tambahan, *we will – because 1MDB is our company*, kita boleh bertanggungjawab. Akan tetapi senarai itu beri kepada kita *and then we will pass over to CEO, and then they will – kita will do that coordination.*

Encik Rosli bin Yaakub: Tuan Pengerusi, saya ingin membuat tambahan apa yang ditanya oleh Yang Berhormat Petaling Jaya Utara awal pagi tadi masa *pre-council*. Sebenarnya kita telah pun memberi maklumat yang diminta oleh PAC yang terakhir bertarikh 12 November, termasuk dokumen yang dimiliki oleh Deloitte telah pun diberi kepada PAC. Sekian, terima kasih.

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

■1440

Encik Rosli bin Yaakub: Kita alamatkan kepada Pengerusi sendiri. *[Disampuk]* Pada 12 November. Mungkin ada pada urus setia. Tetapi kalau katakan tidak sampai, beritahu kitalah. Kita akan bagi *copy* di pejabat. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Terima kasih. So, kita tadi sudah habis ya, yang USD3.5 bilion sudah habis ya? Sekarang kita pergi kepada... *[Disampuk]* Ha, *rationalization you put together with all the problems.* Boleh? Okey, silakan.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Tuan Pengerusi, saya hendak bertanya soalan. Sebelum *rationalization* – sebab, *that is right at the end*. Kita baru habis kepada PetroSaudi iaitu pelaburan yang pertama, belum lagi pelaburan hartanah, pelaburan tenaga dan sebagainya. Pada saya adalah penting untuk memahami apa yang berlaku di dalam tahun 2011, 2012 dan 2013 kerana itu adalah kenapa kita perlukan pelan rasionalisasi pada tahun 2015. *So, rationalization plan is actually the last part...*

Tuan Pengerusi: *The last what? The last part?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *After you go through the years, acquisition and so on.*

Tuan Pengerusi: Edra *and* – tanah itu *because* tidak ada *development, no development*, tak ada pembangunan...

Encik Arul Kanda Kandasamy: Okey.

Tuan Pengerusi: *So, Edra lah first ya?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Jadi, untuk tanah itu saya boleh cepatkan. *I can give you quick overview.*

Tuan Pengerusi: Cepatkanlah. *Quick.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Jadi, pertama sekali, Kerajaan Persekutuan yang sebenarnya pemegang saham penuh 100% 1MDB telah memindahkan tanah kepada 1MDB dengan secara pembayaran nominal di mana tanah di TRX yang mempunyai keluasan 70 ekar telah dipindahkan atau dijual kepada 1MDB pada harga yang nominal. Pada masa sama, Kerajaan Persekutuan yang merupakan pemegang saham 100% 1MDB telah menjual tanah di apa yang dikenali sebagai Pangkalan Udara Kuala Lumpur atau PUKL kepada 1MDB. Itu pun telah dilakukan pada harga yang nominal.

Jadi, persoalan pertama ialah kenapa penjualan pada harga nominal. Apa yang perlu saya terangkan di sini ialah berkenaan TRX iaitu tanah seluas 70 ekar. Visi pada masa tersebut ialah untuk membangunkan tanah tersebut sebagai *international financial district* atau kawasan bersepadu pertama di Malaysia di mana fokusnya ialah ke atas perniagaan kewangan, *financial businesses*.

Tambahan pula, di Kuala Lumpur pada masa tersebut hanya ada tiga kawasan lain yang telah dibangunkan seperti itu iaitu KLCC, KL Sentral dan juga Mid Valley. Setiap daripada ketiga-tiga kawasan tersebut sudah *mature* dan sudah lebih kurang 20 tahun beroperasi. Jadi perlu satu pemangkin baru untuk Kuala Lumpur supaya menjadi bandar raya bertaraf antarabangsa.

Sehubungan itu, 1MDB telah dipertanggungjawabkan untuk membina infrastruktur bukan sahaja di dalam TRX tetapi juga di luar. Ini satu perkara penting yang perlu diberi perhatian iaitu kos pembangunan infrastruktur yang 1MDB telah ambil ialah sebanyak RM3 bilion atau secara purata, RM1,500 satu kaki persegi tanah yang dapat dijual, *net saleable area*. Jadi *gross saleable area* 70 ekar, *net saleable area* lebih kurang 50 ekar dan kos pembangunan infrastruktur sekaki persegi ialah lebih kurang RM1,500.

Infrastruktur tersebut bukan sahaja di dalam tetapi juga di luar TRX. Sebagai contoh, 1MDB akan membina terowong di bawah Jalan Tun Razak untuk melancarkan trafik Jalan Tun Razak dan juga membina *direct connection* kepada MEX Highway dan juga SMART Tunnel dan mempertingkatkan atau

membalik pulih jalan raya dan juga infrastruktur di luar TRX di Jalan Kampung Pandan dan juga Jalan Imbi dan sebagainya.

Jadi, kesemua kos perbelanjaan tersebut ialah kos perbelanjaan untuk 1MDB dan ini lebih tinggi daripada apa yang dilaksanakan oleh pemaju swasta di KLCC, KL Sentral dan Mid Valley. Jadi walaupun tanah telah dijual dengan harga yang nominal tetapi 1MDB telah diberi tanggungjawab untuk membina infrastruktur yang lebih daripada apa yang sepatutnya dilakukan oleh pembina swasta. *Alhamdulillah*, pada tahun ini kami telah berjaya melaksanakan *joint venture* atau syarikat usaha sama bersama Lend Lease dari Australia. Lend Lease merupakan salah sebuah syarikat pemaju hartanah terbesar di dunia. *They have operations in the US, Europe and of course most of the Asia*. Di dalam syarikat usaha sama tersebut, kami telah pindahkan tanah sebanyak 17 ekar di mana 1MDB mempunyai pegangan saham 40% dan Lend Lease mempunyai pegangan saham 60%.

Di samping itu, 1MDB juga telah menjual beberapa plot tanah di TRX kepada pihak ketiga, di antaranya Mulia Group dari Indonesia yang membeli satu plot tanah dengan keluasan 30.4 ekar untuk harga RM665 juta. Kami juga telah menjual tanah kepada Tabung Haji, kepada Affin dan juga WCT iaitu satu syarikat terbesar di Malaysia.

Apa yang dapat dilihat Yang Berhormat Tuan Pengerusi, ialah melalui proses infrastruktur yang 1MDB dipertanggungjawabkan dan juga melalui perancangan pelan induk untuk TRX tersebut, pelabur atau pembeli tanah sebenarnya membeli tanah pada harga satu kaki persegi yang paling tinggi di Kuala Lumpur. *We have set a new benchmark for land in KL. So, for example*, pada plot tanah komersial untuk pembinaan pejabat, harganya lebih daripada RM4,000 sekaki persegi. Ini adalah satu *benchmark* baru untuk Kuala Lumpur. Jadi, jelas di situ bahawa 1MDB telah melaksanakan sebahagian besar daripada objektif pembinaan TRX.

Untuk Bandar Malaysia...

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *Can I ask you, Encik Arul? Do you also get an extra density compare to any other developer? What is your normal density compare to – because, price is also depends on density. What is your density?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *That is a very good question, Yang Berhormat Kulim-Bandar Baharu. So, untuk development secara keseluruhan for the whole development of 70 acre, the average plot ratio is 6.8 and that is well within the norms of Kuala Lumpur. In fact, Yang Berhormat Kulim-Bandar Baharu, if you know KL Sentral and KLCC, those plot ratios are higher than that today with the current development. So, we are well within and in fact slightly below plot ratios for those other development.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Just a small point of clarification. What is the plot ratio for Mulia as well as the Affin Bank?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *I don't have that directly with me right now, Yang Berhormat but it is in the TINS. So, if I recall from memory, for Affin is around 15 and for Mulia, the plot ratio that we have sold is about 16 or 17 but I will come back to you. Now, the reason for that...*

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Tuan Pengerusi, saya hendak tanya.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yes.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Total land is 70 acres. Tapi net saleable area is 50 acres. Out of 50 acres, 17 acres is given on the JV company.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Sorry Yang Berhormat, I can't hear your question.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Kita tinggal net saleable area 50 ekar. 17 ekar telah diberi kepada JV company where 1MDB is actually holding 40%. So, we are left with 36 acres. Out of that, how many acres is sold? Terima kasih.

Encik Arul Kanda Kandasamy: I see. Sebelum itu Yang Berhormat, maybe I can clarify, tanah 17 ekar untuk JV tersebut is almost entirely gross. That plot is almost entirely gross sebab itu melibatkan public parks dan juga shopping mall.

■1450

Jadi, tidak perlu kita masukkan jalan raya dan infrastruktur lain untuk kawasan tersebut. Jadi kalau saya lihat dengan cara lain, 70 ekar kurang 17 ekar, tinggal 53 ekar. Dari 53 ekar tersebut, net land area tersebut kami telah jual. Jadi secara purata dan saya akan kembali kepada committee dengan penelitian tersebut. Akan tetapi lebih kurang Yang Berhormat, dalam 10 ekar hingga 12 ekar yang tinggal tersebut kami telah jual pada Tabung Haji, Affin, Mulia Group dan sebagainya. [Disampuk] We have still lands available of about 30 acres plus that we has not yet sold.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Sorry. The Mulia's land, my hearing bad, is it 30.4 or 13.4?

Encik Arul Kanda Kandasamy: The plot ratio 3.4, 3.4 acres. Ya. Also Yang Berhormat, that land is net, that 3.4 to Mulia is net and similarly the 17 acres to Lend Lease is net to Lend Lease but deducted from the gross land value. So dalam pembinaan TRX tersebut, plot ratio secara purata untuk the development as a whole adalah 6.8, kemudian terpulang kepada pemaju induk iaitu 1MDB untuk allocate plot ratio kepada plot-plot tertentu. Jadi, harga tanah tersebut bergantung juga kepada plot ratio di tanah tersebut.

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: On TRX, can we look at a bit of finance? On TRX ini, can we look at a bit of finance? We issued USD3 billion bonds meant for TRX, but at that time of issuances apparently kita belum bersedia untuk memajukan, maka part of the money kita hantar kepada segregated portfolio. So sekarang ini dalam keadaan TRX memerlukan wang, adakah kita akan membawakan balik wang itu kembali untuk membangunkan TRX?

Kedua, perubahan penggunaan wang yang sepatutnya kepada TRX ini, adakah kita telah pun mendapat kelulusan daripada bondholders ataupun trustees of the bond ini?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Thank you Yang Berhormat. Saya akan jawab soalan yang kedua itu pertama sebab it is a shorter answer. Seperti mana saya telah katakan pada awal pagi tadi, kebanyakan daripada pinjaman 1MDB adalah berbentuk general corporate purposes. Jadi apabila kita lihat perjanjian pinjaman, 1MDB sebenarnya boleh menggunakan dana tersebut untuk apa-apa tujuan 1MDB dengan beberapa pengecualian. So for example, projects finance has to be very specific for that project.

Dalam konteks ini Yang Berhormat Kulim-Bandar Baharu, yang *USD3 billion* tersebut tidak ada *specific use legally* ke atas pihak 1MDB. Jadi, tidak timbul soalan untuk meminta kebenaran daripada *bond trustees*.

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: Tengok memo kerajaan, memo Kementerian Kewangan yang telah diluluskan oleh Jemaah Menteri, ia *basically* adalah untuk *joint venture between* 1MDB dengan Aabar di mana *total capital 6 billion* untuk membangunkan TRX dan kerajaan mengeluarkan *letter of support*. Ini Jemaah Menteri punya keputusan. Jadi, Kementerian Kewangan mendapatkan kelulusan daripada Jemaah Menteri untuk mengeluarkan *letter of support* kepada pinjaman ini kerana ia untuk digunakan bagi pembangunan TRX. Jadi, saya tidak nampak di mana Encik Arul kata benda itu *general*. Ini memo kerajaan, memo Kementerian Kewangan kecuali audit mendapat memo yang berlainan.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Jadi Yang Berhormat, soalan Yang Berhormat tadi berkenaan dengan *bond trustees*. Jadi, saya memberi penjelasan berasaskan *legal agreement* yang kami telah meminjam dana tersebut. Melalui *legal agreement* tersebut, tidak ada keperluan untuk kami kembali kepada *bond trustees*. Jadi saya rasa, Yang Berhormat sekarang bertanyakan soalan lain mengenai *joint venture* ya. Jadi, saya boleh memberi penjelasan sekarang.

Jadi Yang Berhormat, itu soalan pertama Yang Berhormat tadi, di manakah untuk pemajuan TRX. Memang tujuan atau *intentions* 1MDB pada masa bon telah diterbitkan ialah untuk menjalankan projek usaha sama (*joint venture*) bersama Aabar dari Abu Dhabi. Kedua-dua pihak perlu memasukkan ekuiti USD3 bilion daripada 1MDB dan USD3 bilion daripada pihak Aabar. Setelah 1MDB melaksanakan tanggungjawab pihak 1MDB iaitu *to raise the USD3 billion*, pihak Aabar pada masa tersebut tidak menjalankan perkara yang sama. *They did not come out with their equivalent shares of the equity at that point in time*. Ini tahun 2013. Jadi pengurusan 1MDB, *the management of 1MDB* telah mengambil keputusan kerana bon tersebut mempunyai faedah sebanyak 4.4%.

Sementara menunggu *completion joint venture agreement*, dana tersebut sebahagiannya USD1.5 bilion lebih kurang telah dilaburkan melalui 1MDB GIL di dalam *fund units* yang di mana *fund manager* tersebut telah di *introduce* oleh BSI Bank. Jadi itu satu bahagian Yang Berhormat, daripada penggunaan dana. Bahagian selebihnya, *the bulk of the balance was paid as a intercompany loan from 1MDB GIL* iaitu SPV yang telah menerbitkan bon tersebut. Ia telah diberi sebagai *intercompany loan* kepada 1MDB, *the holding company* dan 1MDB telah menggunakan dana tersebut. So, keputusan untuk berbuat sedemikian telah diambil kerana perjanjian usaha sama masih belum dimeterai pada masa tersebut.

Jadi dalam kedua-dua keadaan tersebut, dana yang telah dipinjam telah dilabur atau telah ditetapkan. Keduanya menerusi penerbitan bon tersebut, tidak ada keperluan untuk mendapat kebenaran untuk melabur dana dalam kaedah tersebut.

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: Surat daripada Jemaah Menteri iaitu *letter of support* untuk mengeluarkan bon kepada TRX. Boleh tidak saya hendak minta kalau Jabatan Audit Negara ada

prospectus, ada tidak *prospectus* pengeluaran bon tahun 2013 itu. Ada tidak *copy* yang menunjukkan syarat-syarat ataupun tujuan pengeluaran itu?

Puan Farizah binti Harman: Yang Berhormat, kita ada menerima *UST information memorandum on the issuance of the notes*.

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: Betulkah mereka kata itu dalam kita bebas menggunakan *USD3 billion* itu?

Puan Farizah binti Harman: Yang Berhormat, saya semak sebentar. Nanti saya akan beri.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Saya rasa soalan awal daripada Yang Berhormat Kulim-Bandar Baharu itu kena jawab juga iaitu *letter of support is issued by the Cabinet for very specific purpose* dan adakah ia wajar bagi 1MDB Global untuk memberikan USD1.5 bilion kepada ibu syarikat, 1MDB untuk menggunakan wang itu *for working capital* atau apa-apa perbelanjaan yang tidak dimaktubkan dalam keputusan Jemaah Menteri.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Jadi Yang Berhormat Petaling Jaya Utara, pertama sekali tujuan. *So intention* di dalam penerbitan bon tersebut adalah jelas iaitu untuk syarikat usaha sama dan itulah yang telah dibentangkan dalam lembaga pengarah dan juga kepada pemegang saham. *So, that is clear. The intention was clear. But I also hope what is clear is that under the legal terms of the bond agreement, 1MDB has the right to use that for project and corporate purposes.*

■1500

Now, in relation to the question from Yang Berhormat, *it takes two to tango, if I can describe it in that way.* Jadi, 1MDB sebagai pihak Kerajaan Malaysia telah melaksanakan tanggungjawab untuk mendapatkan dana bagi pihak 1MDB. Pihak Aabar tidak melaksanakan sebegitu pada masa tersebut, itu satu. Keduanya Yang Berhormat Petaling Jaya Utara, perjanjian usaha sama atau *joint venture agreement, business plan* dan sebagainya untuk usaha sama tersebut tidak dilaksanakan pada masa tersebut.

At the same time faedah perlu dibayar, *interest needed to be paid on the bond.* *So, when the other party was not ready and the joint venture agreement was not ready, 1MDB* telah mengambil keputusan untuk melaburkan dana tersebut sama ada dengan *external fund managers* ataupun *internally* melalui *holding company* sementara *whiles waiting for the JV agreement to be firm up.*

Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh [Putatan]: Tuan Pengerusi, boleh mencelah sedikit pada Encik Arul. Memang tanggungjawab 1MDB ini bagi pihak kerajaan untuk mencari dana. *For the purpose of this joint venture project with the PSI,* bagaimana pendekatan atau penilaian atas aset-aset yang dikemukakan termasuklah TRX, Bandar Malaysia dan lain-lain lagi *to come out with that amount of* nilai.

Soalan kedua, *who actually determine this value? Why is it appears to us that the value is* seolah-olah *over value. Why is that?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Terima kasih Yang Berhormat Putatan. Pertama sekali, dalam penilaian hartanah ada tiga faktor utama, *over and above location.* *So, I think location is the key factor.* Di sebaliknya kita telah bincangkan *plot ratio* tadi. *Plot ratio is a function of the master planning.*

Alhamdulillah di TRX kami mempunyai dua stesen MRT, stesen MRT *line 1* dan *line 2*. Dengan dua stesen MRT tersebut termasuk juga penaiktarafan infrastruktur Jalan Tun Razak, *direct connection for the next...*

Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh: *My question is now Encik Arul is that who actually determine this value?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Oh! I see, sorry Yang Berhormat. So, the value is determine by independent third party valuers in Malaysia. We usually use reputable valuers likes CH Williams, Seviles dan sebagainya.*

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Tuan Pengerusi, saya hendak tanya satu perkara. Daripada penerangan Encik Arul tadi *up to now, they have not concluded our agreement with Aabar yet. Whether they have already made any consideration or not? Consideration mean they have already paid up. Thank you* Tuan Pengerusi.

Encik Arul Kanda Kandasamy: So, pada masa ini untuk projek usaha sama TRX tidak ada *contribution* daripada Aabar di mana perjanjian tersebut tidak pernah – *it was never concluded*, tidak pernah dimeterai.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] ...We have already proceed with the sales now.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Betul Yang Berhormat, *and this actually answers an earlier question from* Yang Berhormat Kulim-Bandar Baharu tentang bagaimana kita telah membangunkan TRX. Pihak 1MDB telah mengambil keputusan kerana kepentingan strategik projek tersebut kepada kerajaan adalah begitu tinggi di mana infrastruktur dan sebagainya perlu dilaksanakan. Jadi 1MDB telah mengambil keputusan untuk tidak lagi menunggu untuk Aabar memeterai perjanjian. Di sebaliknya 1MDB telah berjaya, pertama sekali melaksanakan usaha sama bersama Lend Lease dan seterusnya untuk menjual plot-plot tanah berkenaan. Dengan hasil dana penjualan tanah, 1MDB dapat menggunakan tunai tersebut untuk membangunkan infrastruktur.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Kalau macam itu perhubungan kita dengan Aabar adakah keruh kerana kita masih memerlukan Aabar pada ketika ini.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Saya tidak begitu faham Yang Berhormat, *sorry*.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: *Since you have call off the agreement, for that matter that you have not conclude the agreement, and you have proceeded JV together with this Lend Lease, is your relationship with Aabar now is going to be affected? Something like that.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Tidak sama sekali Yang Berhormat. Kami masih mempunyai perhubungan yang begitu erat bersama Aabar dan IPIC. Setahu saya dan pada pendapat saya pihak Aabar pada tahun tersebut memang mempunyai keinginan atau *intention* untuk melaksanakan *joint venture* tetapi sebagaimana Yang Berhormat maklum keadaan di negara mereka dan mereka juga perlu beri perhatian pada projek-projek lain. Jadi setahu saya pihak Aabar tidak dapat melaksanakan dengan

lebih terperinci perjanjian usaha sama. Apa yang penting ialah bagi pihak 1MDB, kami masih meneruskan tanggungjawab yang telah diberi oleh kerajaan untuk membangunkan TRX.

Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh: Tuan Pengerusi, untuk tambahan soalan “...” tadi, saya melihat bahawa *deals was done in a very, it's a neck...* Apa ini? *Hefty* dan adakah ini *very hasty*, amalan yang biasa dalam model *business* ini? Ini kerana kita tidak tahu nilai sebenarnya dan kita bayar kepada pihak yang *demand* itu. Adakah *balance* daripada aset kita itu yang boleh digunakan oleh pihak 1MDB? Apakah sebab-sebab *deal* ini dilaksanakan, dibuatkan di *carry out* dengan *so hasty*? Apa sebab-sebab yang menekankan usaha ini?

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *I think the main question is given that the joint venture didn't happen, tidak jadi dan tanah-tanah telah pun dijual, why was the deal done so hastily in the first place reusing it to form the JV, we come out with 3 billion but Aabar never came out with the 3 billion and I think that the question.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Terima kasih Yang Berhormat. Pada pendapat saya, *in my opinion*, Kerajaan Malaysia mempunyai program pelaksanaan dan *execution* yang begitu tepat. Jadi apabila kami memberi atau membuat satu komitmen kepada satu pihak atau pihak yang lain, sebagai kerajaan yang bertanggungjawab dan sebagai syarikat milik penuh kerajaan yang bertanggungjawab, apabila kami memberi komitmen, 1MDB hendaklah *back up that commitment with money*.

Jadi, pada kami tidak ada sebarang *hastiness* di sebalik itu. Tanah telah diberi kepada 1MDB pada tahun 2012 dan perancangan awal untuk *master planning* dan sebagainya telah pun siap pada masa tersebut, Yang Berhormat. Jadi hanya tinggal pelabur yang masuk. Apabila *opportunity* ini timbul di mana Aabar telah menyatakan keinginan untuk melaksanakan JV, syarikat usaha sama pun telah dibentuk, *JV company was formed, there was very detail term sheet on what the JV would do*. Bukan sahaja di TRX tetapi ada beberapa *consideration* lain dan sebagainya.

Jadi semua itu telah dilaksanakan Yang Berhormat. Apa yang sukarnya atau apa yang menyukarkan keadaan ialah *we did not come to a conclusion and time was running, the bond have been issued, interest was payable*. Oleh itu pengurusan 1MDB telah mengambil keputusan untuk meneruskan pada tahun 2014 dengan penjualan tanah.

Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh: *Did you receive the letter of demand from this creditors?* Kalau ada. Berapa cepat kamu *settle the letter of demand*?

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Letter of support?* Yang Berhormat, *did you mean letter of support?*

Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh: *There was urgency for you to come up with this amount of money. How fast were you from when you receive the letter of demand?*

Tuan Pengerusi: Maksudnya, kenapa *hurry* sangat bond itu hendak diambil?

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *For you to raise the money.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *No Yang Berhormat, there was no dateline to raise the funding.*

■1510

But what there was, sepertimana yang saya telah katakan tadi, bagi pihak 1MDB yang mana model perniagaan atau capital structure bergantung pada hutang, apabila kami membuat sesuatu komitmen, we have to raise the funding because there is no other source of funding available. Jadi, pada 1MDB, sebagai syarikat milik penuh kerajaan, apabila sesuatu komitmen telah dibuat dan sebagaimana yang saya nyatakan tadi keinginan pada pihak Aabar adalah begitu jelas, jadi kami perlu fill our part of the bargain in a manner benefiting the government company.

Datuk Liang Teck Meng: Encik Arul, kalau andai kata JV dengan Aabar ini *original plan* kita dapat *go through*, apakah pulangan sebenarnya yang akan balik kepada 1MDB?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat, saya tidak ada maklumat tersebut pada masa ini disebabkan JV tersebut *was never done. So they never went through that full valuation process or business planning process for the JV.*

Akan tetapi apa yang saya boleh katakan, *what I can say is that* kalau 1MDB telah mula menjual tanah pada tahun 2013 atau 2014, banyak daripada cabaran yang kami hadapi sekarang tidak akan berlaku. *So, we would be in a fundamentally different position if the JV had happened, if land sales has started in 2014 instead of starting it only in 2015.*

Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh: *What the question was*, kita telah masukkan dalam satu model *business* yang kita punya hasrat itu memang mencari keuntungan, bukan? Memang, bukan? Tiada orang yang buat *business* yang tidak mahu mencari keuntungan, bukan? Akan tetapi, apakah yang sebenarnya berlaku sampai kita melihat perkara ini gagal? Saya cakap 'gagal'. Jadi kalaulah model ini *success*, apakah keuntungan bagi negara kita kalau ia *success*? Akan tetapi ini masalahnya ia gagal dan gagal itu kita sudah tahu kenapa ia gagal.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat, saya perlu memberi penjelasan. Projek TRX tidak gagal, Yang Berhormat. Projek TRX masih berjalan dan kami seperti yang saya nyatakan tadi, mendapat pulangan yang begitu besar daripada penjualan tanah yang telah mencipta *benchmark* baru untuk Kuala Lumpur. Apa yang sebenarnya yang tidak berlaku ialah *joint venture. The joint venture did not happen* tetapi projek tersebut tidak gagal.

Tuan Pengerusi: Boleh kita *move*? Ini *hypothesis question* kita *try to avoid* ini. Selepas ini apa? Selepas TRX apa?

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Sebelum itu. TRX sedikit lagi. Saya habiskan. *So, I can conclude that the joint venture is stillborn, it is not going to happen. We have already sold the land, it is ready to be develop*, takkan terjadi lagi.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat, *stillborn* has a different meaning. *Meaning, it has not happen from the start* tetapi *just to be clear...* [Disampuk] Ya, so Yang Berhormat, betul. *As far as I am concerned today, I do not see the joint venture happening* tetapi kami telah mengambil langkah sebelum itu untuk melaksanakan projek. *So, one of the first thing I did when I came in was to push to sign the JV with Lend Lease in order to start generating revenue for the company.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *The question then is masih ada USD1.5 bilion yang dilaburkan dalam fund units di luar negara. What is happening to those fund units? Why aren't those redeem so that the money can be used to develop Tun Razak Exchange since the joint venture is not happening? So we do not need to keep the money for the joint venture, we can take the money back, develop sendiri on the project.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Pertama sekali Yang Berhormat, alhamdulillah, we are in the situation yang mana penjualan tanah di TRX begitu berjaya. Pada tahun ini lebih daripada RM1.3 bilion tanah telah dijual dan ini tidak termasuk joint venture bersama Lend Lease. So, that is over and above that, Yang Berhormat. So outside of the JV to Lend Lease, we have sold over RM1.3 billion. Seperti saya nyatakan tadi, kos infrastruktur sebanyak RM3 bilion di antara sekarang hingga tahun 2018. Jadi, penjualan tanah lebih daripada mencukupi untuk kos infrastruktur di TRX.*

Akan tetapi soalan Yang Berhormat yang – *sorry, to answer that question, unit fund tersebut sebanyak USD1.5 bilion, kami telah set aside untuk, that for asset swap bersama IPIC. Sebabnya adalah, that is in US Dollar. So fund units tersebut adalah di dalam mata wang USD dan bon yang telah dijamin oleh IPIC juga dalam mata wang USD. Jadi, apabila kami melihat bagaimana hendak mengurangkan beban hutang 1MDB, salah satu cara penyelesaian pertama yang kami telah lihat ialah untuk menggunakan aset di dalam USD untuk mengurangkan hutang di dalam USD dan jangan mengambil risiko convert the cash into ringgit and otherwise, when the funds or the debts rather was in US Dollar.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *I maybe getting a bit ahead of your presentation but this USD1.5 billion is tight to this USD3 billion bonds whereas the asset for debt swap is tight to the power plants USD3.5 billion bonds. So you are just shifting one debt to another debt and basically living the USD3 billion debt still outstanding. So...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *So Yang Berhormat, bila kita cakap mengenai rationalization nanti saya akan jelaskan tetapi soalan itu, actually it is a good question to sort of highlight the different point, Yang Berhormat. We run as a holding company, we have multiple assets and we have to make the best that we can as a group. So walaupun satu bentuk hutang diambil untuk satu bahagian, itu tidak bermakna bahawa kami tidak boleh menggunakan aset daripada bahagian lain untuk menyelesaikan cabaran. I think in an ideal world Yang Berhormat, you are right. Whatever you take for one portion or one part of the business should be used for that, but given we owned 100% of all those assets as well as 100% of all those debts, we need to find the most efficient way untuk mengurangkan beban kepada syarikat dan juga kerajaan di dalam menyelesaikan masalah 1MDB ini.*

Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh: *Tuan Pengerusi, ini beban kepada syarikat ini, since you took over from 1MDB as the President for this company, how do you see – did you find kind of weaknesses in the operation before you. Can you enlighten us on this?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Yang Berhormat, one of the thing I most thankful for, yang saya paling menghargai sekali setelah memasuki 1MDB ialah daripada segi operasi, operations, tidak ada kelemahan. Dato' Nazri who runs our energy business and also Dato' Azmar who runs our real estate*

business is expert with over 20 plus or nearly 30 years of experience di dalam bidang tenaga dan juga di dalam bidang hartanah. *Dato' Nazri is ex-Tenaga. He was one of the top five people in Tenaga. Dato' Azmar was one of the top five people in PNB Real Estate and frankly that has kept me alive this year* sebab di dalam operasi harian, kedua-dua profesional tersebut dan juga pasukan mereka telah melaksanakan operasi dengan begitu baik sekali.

Jadi, saya tidak lihat sebarang kekurangan dalam operasi yang mana cabaran kami, Yang Berhormat, ialah di bahagian *holding company* dan penggunaan hutang yang sebegitu banyak yang mana beban membayar hutang di dalam faedah tersebut dan juga prinsipal apabila matang, itu adalah sesuatu cabaran pada *holding company* di mana hutang tersebut diambil. Sebenarnya Yang Berhormat, *TRX has a zero debt. That assets has zero debt* dan juga Bandar Malaysia, hutang di situ hanya RM2.6 bilion. *So from the operational perspective, we are very, very good and very, very strong. The issue from 1MDB is actually in the management of the debt and management of the cash flow.*

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Tuan Pengerusi, hanya saya tengok satu perkara di sini. Walaupun sebenarnya 1MDB menghadapi kekangan *cash flow* tetapi 1MDB nampaknya untuk TRX, *they still proceed with the development in spite of the JV agreement not concluded.* Adakah Encik Arul bersetuju bahawa *this is supposed to be in line with the KL development?* Juga, yang pasti sekarang ini kita tengok MRT *is connecting at the moment.* Adakah Encik Arul bersetuju macam itu?

■1520

Encik Arul Kanda Kandasamy: Saya amat bersetuju dan itulah saya telah katakan tadi bahawa tujuan 1MDB ialah untuk melaksanakan projek strategik untuk Kerajaan Malaysia dan *particularly on* TRX, penaiktarafan infrastruktur Jalan Tun Razak adalah begitu penting untuk Kuala Lumpur, pembinaan stesen MRT dan sebagainya adalah yang terbesar di Kuala Lumpur. Jadi kami tidak boleh melengahkan masa untuk menunggu pihak ketiga, kami telah...

Tuan Pengerusi: *Okay, can you finish? Ada lagi tak?*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *One last bit* sahaja permintaan. *Just now you mentioned that the funds USD1.5 billion is invested in several funds overseas on the recommendation of BSI. Can you perhaps provide the PAC or the Auditor General with the recommendations made by BSI? Thank you.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *To be clear* Yang Berhormat, *I said introduction. So, 1MDB was introduced to the fund managers through BSI.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Oh, so we were introduced. So they didn't make any recommendations.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *I have to check on that* Yang Berhormat. *That specific point on recommendation, I have to check.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Okay.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *But what I'm very clear on is how we got to know the fund managers was through introduction by BSI.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *What are the returns of these funds? Are these – pihak audit tahu dana yang mana tak?*

Puan Farizah binti Harman: *Yang Berhormat, saya respons on the first question from Yang Berhormat. Okay, for the USD notes issuance for – issuer is 1MDB Global Investments Limited on 19 March 2013, the value is actually USD3 billion, the net proceeds is actually USD2.72 billion, after deducting commission, fees and expenses.*

So the issuer will either on-lend of all the net proceeds of these offering to ADMIC or use of the net proceeds of the offering to fund its investment in ADMIC will be a 50-50 joint venture between the issuer and Aabar, okay.

The letter of supports from the Ministry of Finance guaranteed in the event of defaults of the 1MDB Global Investments Limited.

Encik Arul Kanda Kandasamy: *I think the use of the word 'guarantee' is wrong. It's not a guarantee.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *It's not a technical guarantee but it's an effective guarantee.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *No, I think a guarantee is a guarantee. There is a very specific legal provision.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *By technical, that's a legal guarantee. Where as in this case it's a more generic guarantee in the sense that in the end of the day, after trying everything, 1MDB cannot pay, the government will still have to pay.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *I still think that's very different from a guarantee. I think our laws in Malaysia are very clear on the distinction between a guarantee and a letter of support.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *So, dalam info memo tidak ada sebut bahawa 1MDB Global boleh menggunakan wang itu untuk perkara-perkara yang lain.*

Puan Farizah binti Harman: *No.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *I think Jabatan Audit Negara needs to look at the terms and conditions of the bond which is where the legal – sorry, agreement between the borrower and the issuer. Just to let the committee know I've been doing bond issuances for my whole banking career. So the prospectus is a marketing document, the actual legal basis is in the terms and conditions.*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *Kalau Jabatan Audit Negara boleh melihat balik dokumen. Saya setuju dengan Encik Arul kata the final document would be the legal document.*

Ketiga, saya hendak boleh Jabatan Audit Negara tengok balik letter of support dari kerajaan kepada siapa dan untuk apa. So sama ada 1MDB menggunakan mengikut kaedah yang betul ataupun tidak ya.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *The question I raised just now, where the funds are invested whether the AG Office has the information.*

Tuan Pengerusi: *Okay fine. We move to – Bandar Malaysia, how is...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Thank you Tuan Pengerusi. Again, I apologize for making such fine distinctions on these issues, it's my legal training coming to the fore. But also I think we need the accurate information, not to be influenced by what is said in the media and so on because they don't always get it right.*

Tuan Pengerusi, dalam isu Bandar Malaysia pula, setelah kita habiskan cerita tadi mengenai TRX, Bandar Malaysia ini tujuan kerajaan apabila menjual tanah tersebut pada harga nominal kepada 1MDB ialah mempunyai dua objektif utama. Objektif pertama ialah untuk atau supaya pihak *Ministry of Defence (MINDEF)* dan juga Kementerian Dalam Negeri dan *specifically* PDRM Air Wing, untuk mendapat kem baru atau membina kem baru sebanyak enam kem untuk Kementerian Pertahanan dan dua kem baru untuk Kementerian Dalam Negeri iaitu Air Force Wing.

Kos penempatan semula PUKL tersebut ialah sebanyak RM2.7 bilion di mana Kerajaan Malaysia telah memberi geran sebanyak RM1.1 bilion dan bakinya RM1.6 bilion adalah tanggungjawab 1MDB. So itu poin yang pertama bahawa tanah tersebut walaupun dipindahkan dengan harga nominal, 1MDB perlu melaksanakan penempatan semula dan juga menanggung kos sebanyak RM1.6 bilion iaitu sebahagian daripada kos keseluruhan RM2.7 bilion. Itu poin yang pertama Tuan Pengerusi.

Seterusnya, 1MDB telah dipertanggungjawabkan sebagai *the responsible party or the developer* untuk mengalihkan PUKL tersebut. Jadi pihak kerajaan tidak perlu untuk melaksanakan *construction* kontrak tersebut. Ia 100% tugas atau tanggungjawab 1MDB. *So that is another cost if I could put it that way* Tuan Pengerusi. Disebabkan *complexity of designing, building, constructing and relocating eight military bases, I cannot even quantify that cost, but that was the responsibility of 1MDB.*

Seterusnya, syarat yang diperkenankan oleh Kerajaan Persekutuan ialah 1MDB tidak dapat menikmati *vacant possession* atau penggunaan tanah sehingga penempatan semula tersebut tamat. *So 1MDB cannot use the land* walaupun telah dibeli pada tahun 2012. 1MDB pertama sekali perlu membeli tanah baru, membina kem baru, melaksanakan penempatan semula dan setelah semua itu selesai, baru dapat tanah tersebut. *So, there were many conditions where the Federal Government took all the right steps to protect the interest of the government in this regard.*

Seterusnya, 1MDB telah melaksanakan *master planning* untuk tanah di Bandar Malaysia tersebut dan *alhamdulillah* baru-baru ini kami telah menerima *conditional planning approval* oleh Dewan Bandaraya Kuala Lumpur di mana *master plan* yang kami telah *submit* telah diberi kelulusan secara bersyarat. *Alhamdulillah* syarat-syarat tersebut adalah sesuatu yang dapat kami laksanakan dan ia menurut kegunaan *master plan* tersebut.

Dalam proses pemindahan semula ini Tuan Pengerusi, 1MDB telah menerbitkan bon sebanyak harga nominal RM2.4 bilion tetapi telah menerima tunai sebanyak *approximately RM1.5 billion*. Wang tersebut sepatutnya atau tujuannya, *intention nya, it's not the legal reason but the intention was to use for the 1MDB portion of the PUKL relocation.* Maknanya kos penempatan semula RM2.7 bilion, kerajaan memberi RM1.1 bilion, 1MDB pula perlu membayar RM1.6 bilion.

Jadi di dalam syarikat Bandar Malaysia Sdn. Bhd. (BMSB) yang menjadi tuan punya tanah tersebut terdapat hutang atau hutang pada matangnya sebanyak RM2.4 bilion. Akan tetapi dalam proses penyelarasan perniagaan pada tahap *holding company, so not the operating companies*, pihak pengurusan 1MDB membuat keputusan untuk menggunakan sebahagian daripada dana tersebut untuk *to meet upcoming interest payments and other funding requirements*.

■1530

Jadi, disebabkan penggunaan dana tersebut yang pada hemah pengurusan akan dibayar balik melalui IPO Edra, *so, the temporary used of those fund for other purposes today in 2015 has come back to bite us* disebabkan ketidaksamaan. Sorry Yang Berhormat.

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: Encik Arul, *I mean, I know you are new but looking at the whole thing, first, you said it rightly just now there is always a tendency by pengurusan dahulu di mana they don't have. I do not say they don't have, they are lacking of financial discipline. You know,* menguruskan kewangan yang baik.

Pertama, kita tahu tadi *whatever you say the USD3 billion was actually meant for TRX. I mean, to me joint venture datang ataupun tidak doesn't matter because 3 billion is RM10 billion you would have develop TRX in a better infrastructure, better condition and believe me at your skill of selling today would have sold better* kalau kita siapkan dengan *infrastructure*.

Kedua, sama juga dengan 2.4 bilion ini. *Same issues*, 2.4 bilion ini sama juga, sepatutnya digunakan untuk membangunkan *the replacement project for Bandar Malaysia which you said is going to cost 1.6 billion*, 800 juta cukup untuk buat *infrastructure* Bandar Malaysia dan 1MDB tidak perlu sekarang ini, *into the weak position of negotiation trying to get a partners. Professional comment, do you feel that the biggest issue of 1MDB is financial discipline* dalam menguruskan kewangan dia ini.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat, pertama sekali kesemua keputusan tersebut perlu dilihat dalam konteks pada masa tersebut. Jadi kalau sebelum masa saya seperti saya katakan tadi, di dalam menguruskan syarikat yang besar seperti 1MDB ini, *I think you will know our asset based as of last year was RM50 billion*. Tidak banyak syarikat di Bursa Saham Malaysia pun yang sebegitu besar. Jadi itu perkara yang pertama.

Perkara yang kedua, ialah apabila struktur modal berasaskan hutang dan seterusnya *there is a requirement for you to sell the asset in fact*. Kalau kita pinjam macam kata kita beli rumah, kita letak deposit 10%, hutang kita 90% apabila beli rumah. Jadi, kalau kita hendak bayar balik *mortgage* tersebut, kecuali kita ada 90% itu dalam bentuk tunai, kita terpaksa jual rumah tersebut. Jadi memang *structure* 1MDB ialah untuk memecah tanah itu kepada bahagian yang lebih kecil dan *sale it over time* di mana perbezaan antara harga pembelian dan harga jualan akan menunjukkan keuntungan dan juga membayar balik hutang.

Jadi, pada saya model tersebut tidak salah. *There is nothing wrong with that model*. Banyak pemaju hartanah, banyak syarikat swasta yang menggunakan model yang sama, Yang Berhormat. Di

sebalik itu, sebagai syarikat induk, *as a holding company* di mana kita ada banyak subsidiari yang lain. Setiap subsidiari ini mempunyai *growth* model yang berlainan Yang Berhormat.

Jadi, kalau kata Edra tersebut *it is a mature company, cash generating* dan duit selalu masuk. Dengan hartanah ini, kita ada *J curve* maknanya kita kena belanja dahulu dan duitnya ini datang kemudian. Jadi, pada tahap *holding company* untuk menggunakan dana dalam keadaan yang berlainan pada saya tidak ada masalah. Apa yang penting ialah *the outcome* maknanya *do you monetize when you should monetize. That is important.*

The unfortunate thing ialah apabila 1MDB hendak *monetize* iaitu IPO Edra pada November 2014 disebabkan pelbagai isu sama ada daripada pihak media atau daripada pihak pembangkang dan sebagainya. IPO tersebut tidak menjadi. Pada masa itulah cabaran telah timbul Yang Berhormat. Jadi, kalau kita lihat di dalam konteks kalau kita lihat di dalam struktur syarikat di mana penggunaan hutang, kalau kita lihat dalam struktur *holding company* di mana dana dan modal boleh digunakan daripada satu syarikat hingga ke satu syarikat lain, pada saya itu semua tidak mempunyai masalah. Apa yang menjadi masalah ialah *your outcome or timing of your outcome must be right* dan kalau kita lari daripada itu, itu yang menimbulkan cabaran.

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] ... You said it right, the outcome depends on your milestone. So, when you put the application for USD3 billion for examples, for TRX. You have the milestone but once you don't use the money to satisfy the milestone, definitely the whole model don't work. That is why I am saying that it is not wrong to use but I am talking about discipline. You know, because the ability or the attitude of going the easier way. Duit ada, pakai dulu untuk bayar sana. Sana tidak ada duit, pakai balik untuk sini. So, it would work for simple company. Akan tetapi for MKD company, it is very scary to have the attitude of managing the company in that way.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *So, again Yang Berhormat, actually I would use your point about discipline. Hutang ini sebenarnya is the biggest discipline you can have Yang Berhormat because you have to pay the interest, you have to pay the principal dan kalau kita tidak bayar interest dan principal kita akan "koyak". To use a cash sheet term. Jadi, pada saya the use of debt as you agreed Yang Berhormat is not bad. What is important is you have to hit your milestone and to me, the fact that the debt was there made the company take the step it had to stick. The issue is there were outside factors perkara faktor luar kawalan syarikat yang menyebabkan monetization ataupun penjualan aset tidak berlangsung. Di situlah di mana isu telah timbul.*

Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh: Tuan Pengerusi. Ini 1MDB ini kita dengar, kita berhutang dan kita *base* dalam kita punya aset. Selain daripada Edra, TRX, dan Bandar Malaysia, *how do you come up with this value* yang kita ada aset 50 bilion? *Can you explain on that?* Di mana-mana lagi aset yang sampai 50 bilion ini?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat, sebanyak 50 bilion tersebut telah tertera dalam laporan *financial statements 31 March 2014*. Di situ telah menjelaskan *make up of that asset.*

Kebanyakannya Yang Berhormat, *nearly half of it* ialah daripada Edra. Pegangan kami di dalam Edra dan *future PPA proceeds* daripada Edra.

Tuan Pengerusi: *So, Bandar Malaysia remains as it is now? Have you developed six "..."* no?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Ya, Tuan Pengerusi, untuk saya habiskan cerita tentang Bandar Malaysia tadi. Kami masih dalam proses untuk memuktamadkan penempatan semula PUKL. Projek tersebut diteruskan tetapi *the rate of progress is very slow, extremely slow and we are far behind schedule* disebabkan masalah kewangan 1MDB pada masa ini, menyahut cabaran kewangan. Jadi, saya sebagai Presiden *company* telah memberi prioriti kepada membayar hutang, faedah dan juga prinsipal sebab *for the reason we spoke about* tadi. Kalau kita tengok kita tidak bayar, kita akan berada dalam keadaan *default* dan apabila kita *default* kita akan ada isu untuk *letter of support* dan juga *government guarantee*. *So, to avoid that, we have prioritized paying interest and principal.*

Tuan Pengerusi: *Overcome all this rationalization.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Betul Tuan Pengerusi. *So*, melalui *rationalization plan* kami harap akan membawa masuk pelabur baru dan dengan dana pelabur baru tersebut kami dapat mempercepatkan proses penempatan semula untuk PUKL.

Datuk Liang Teck Meng: Saya dahulu Yang Berhormat, boleh?

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Tentang Bandar Malaysia ini, menyebabkan 1MDB tidak dapat menikmati *vacant possession*. Ini ialah satu daripada syarat-syarat. Adakah Encik Arul bersetuju bahawa syarat yang telah dibuat oleh kerajaan ini ketat?

■1540

Ini kerana kita tidak boleh membuat apa-apa pembangunan melainkan yang pertamanya, *we already bought the land, we already relocated all the camp, army camp as well as KDN camp. But at the same time, you have already issued a bond of RM1.5 billion, at the same time whether you already got the geran from the government RM1 billion.* Terima kasih.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Saya bersetuju Yang Berhormat. Kerajaan Persekutuan telah *negotiated very well, the Federal Government negotiated very well. One was a point about vacant possession. The second point was in relations to* kalau 1MDB setelah mendapat tanah tersebut tidak membuat pembangunan dalam masa, kalau saya ingat dengan betul, empat tahun setelah selesai PUKL tersebut, tanah tersebut akan diambil balik oleh Kerajaan Persekutuan.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: *Anticipating now because of the IPO that you were supposed to issue didn't materialize.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *That's correct,* Yang Berhormat. *Yes, that was the problem.* Jadi sebagai syarikat *holding company*...

Datuk Liang Teck Meng: Tuan Pengerusi, semua *rationalization* ini berlaku ekoran daripada kegagalan kita mahu buat *listing* pada tahun lepas. Jadi, apakah sebab-sebab yang menyebabkan 1MDB tidak dapat *list* di Bursa?

Encik Arul Kanda Kandasamy: *I think I am going to cover that in the rationalization part.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Can I just have one question left on Bandar Malaysia?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Ya. I think if it is on Bandar Malaysia, let's finish that.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Bandar Malaysia.

Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh: Saya belum habis dia menjawab tadi soalan nilai RM50 bilion itu. Selain daripada tiga ini iaitu TRX, Edra dan Bandar Malaysia, ada lagi aset-aset yang lain yang dilihat bermasalah terutama projek 1MDB di *Penang*, di Pulau Indah dan mungkin ada lagi lain. Cuba kita mahu dengar apa masalah sebenarnya.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Muka surat 8 dan 9 dalam...

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Yes. So Yang Berhormat, I can answer that in two ways. Pertama sekali, di dalam aset tersebut, sepertimana saya ceritakan tadi, kebanyakan aset tersebut ialah dalam bentuk Edra, seterusnya dalam dana pelaburan, fund units pada bulan Mac 2014 sebanyak RM15.4 bilion termasuk juga deposit tunai kepada Aabar. So a lot of the debt end up either in Edra, the largest portion untuk pembelian Edra. The second biggest portion RM15.4 billion was fund units and cash deposits, that's is largely with Aabar. Seterusnya nilai tanah dalam books, in our books, the value of our land in Bandar Malaysia and TRX together is about RM7 billion, Yang Berhormat. Jadi, that shows you the part of asset in there which are Edra, fund units and cash deposit dan juga yang ketiganya tanah RM7 bilion. Aset-aset lain are all there, they are all intake. Tanah di Penang yang kami telah bayar RM1.06 bilion masih di situ. Tanah di Pulau Indah sebanyak 318 ekar masih di situ, telah dibeli dengan penuhnya.*

Akan tetapi apa yang pentingnya Yang Berhormat, *all the assets were acquired using debt. So, ini sesuatu yang saya hendak Jawatankuasa faham bahawa setiap ringgit aset yang masuk, RM1 hutang perlu masuk. Jadi walaupun nampak RM50 bilion aset, hutang kami pada tahun sebelumnya 31st March 2014 ialah RM42 bilion.*

Tuan Pengerusi: *Ya. Itulah masalah utama 1MDB. Ini bermakna you acquire asset through borrowing and the asset is not productive, so your cash flow are in problem.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Mr. Chairman, the issue is a timing issue.*

Tuan Pengerusi: Ya

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Timing issue.*

Datuk Liang Teck Meng: *1MDB started business dengan borrowing. The first money USD1 billion that they injected into the JV, they also borrowed money and then – they started with the borrowing money.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Just my question. Tadi Encik Arul ada sebut bahawa pembangunan di Bandar Malaysia itu perlahan dan lewat akibat kekangan kewangan. I just wondering why is there a cash flow problem with Bandar Malaysia because actually there was a lot of positive cash injections specifically on Bandar Malaysia project.*

Nombor satu, kerajaan telah pun menjamin RM800 juta, *RM800 million funding for 1MDB, guaranteed.* Selepas itu, kerajaan juga dalam *the sales and purchases of the land*, oleh sebab kena pindah, kerajaan beri tambahan *RM1.1 billion to 1MDB.* Selepas itu, kos untuk memindahkan *the*

pangkalan udara is RM2.4 billion contract with LTAT if I am not wrong and then they manage to get a loan from Affin Bank for RM2.4 billion or RM2.6 billion. Not loan from Affin Bank, sorry, loan of RM2.6 billion. Sorry, ignore the Affin Bank. A loan of RM2.6 billion to finances the relocation of the camp. So, actually RM2.6 billion, RM1.1 billion and RM800 million, that is a fair bit of excess cash there. So why is there a cash flow problem with the project?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat, I think pertama sekali seperti saya telah katakan tadi, *vacant possession was targeted 1st of January 2017*. So maknanya Yang Berhormat kata lewat dalam pembangunan Bandar Malaysia, tidak betul. Kita lewat dalam penempatan semula PUKL. *Just to clarify. So the target to start developing is 1st January 2017*. Itu yang pertama.

Keduanya Yang Berhormat, *you are right, the cost of penempatan semula PUKL is RM2.7 billion*. Itu termasuk kos pembelian tanah dan sebagainya. *So the contract to PPHM or LTAT is lower than that. It is much lower, it is about RM1.6 billion or RM1.7 billion. Something like RM1.7 billion I could summarize. Because, the other differences Yang Berhormat, was to buy land for the new camp and so on. I just want you to be clear.*

The third one Yang Berhormat, the RM800 million, that was a loan at 1MDB Real Estate (1MDB RE) which is the holdings company for TRX and Bandar Malaysia. So, it was not necessarily directly needed for Bandar Malaysia although the bulk of it was used to buy the land that I talk about earlier, the land for the new camps. Tetapi sebahagian daripada wang itu telah digunakan untuk...

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *As you said, the bulk of it lah. So...*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *The bulk of it, ya. But the portion of it was used for other purposes as well. Just in the interests of full transparency.*

So, lepas itu Yang Berhormat – *sorry for going through all this numbers. The loan from the banks, actually the loans are no longer there. The loan were refinance through the sukuk, the RM1.5 billion sukuk. So what started as bank loan that were drawn down, and if I recall correctly Yang Berhormat, it was AmBank, those loans were refinance through the sukuk issuances. As I mentioned earlier...*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *The sukuk says here RM2.4 billion.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Nominal value because it is a zero coupon...*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *Drawn down is RM1.5 billion?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Yes. It is zero coupon, so the monthly – Sorry. The yearly coupon is 0.35 and then the nominal value at maturity is 2.4.*

Tuan Pengerusi: 1.5.

Encik Arul Kanda Kandasamy: 1.5. *Again, approximately. So Yang Berhormat, the issue was that the funds were largely used for non PUKL purposes as I explained at the beginning and that what causing the delays in the construction process for PUKL.*

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *For the summary, you raise – actually in term of money raise for the project is sufficient, but because there were then diverted to other so called ‘more urgent needs’ in other project, therefore you short of money, is it?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Yes. So, to be very clear Yang Berhormat, the RM1.1 billion from government was drawn down on progress basis. So as the project happens, they were drawn down. The land had been bought earlier, so the project was on schedule. Where we got into difficulty was in December 2014 when there were bigger issues on the RM2 billion etc, that is when it's slow down a lot. So up to that point, drawn down of government funds all that was per progress and then the slowdown happens at the end of...*

Tuan Pengerusi: *Can we move to Edra?*

■1550

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Sure Yang Berhormat, I hope that covers the issue...*

Tuan Pengerusi: *Okay, we understand that because I see the cash flow problem.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *I don't mind coming back Tuan Pengerusi if needed. If we can't finish today I can come back again for more clarifications.*

Tuan Pengerusi: *Certainly you have to come back tomorrow. [Ketawa]*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Not tomorrow lah Tuan Pengerusi. [Ketawa]*

Tuan Pengerusi: *Okey, Edra.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *So on Edra 1MDB – Okey so this is the bit of background first Tuan Pengerusi and sorry for – I hope I am not boring you with all this details.*

Pada tahun 2012, kerajaan telah memutuskan secara dasar, *you know as a concept* pada pihak kerajaan bahawa stesen penjana bebas seperti Tanjong, KLPP dan sebagainya perlu dirasionalisasikan, *for want to a better word*, pada masa tersebut. Kerajaan telah membuat perkara sama bersama dengan Lebuhraya PLUS yang telah diambil alih oleh Khazanah dan juga EPF. Pada masa sama kerajaan mempunyai cadangan untuk mengambil alih beberapa stesen jana kuasa bebas tersebut sebagai perancangan yang lebih menyeluruh untuk membaik pulih atau meliberalisasikan sistem penjanaan kuasa di Malaysia.

Jadi sebagaimana Tuan Pengerusi tahu, di Malaysia ini untuk sebegitu lamanya Tenaga Nasional sahaja yang menjana, *generates*, memberi *fuel supply* iaitu *coal* dan juga *transmission* atau *distribution*. Jadi pada tahun 90-an di bawah kerajaan yang sebelum ini, beberapa stesen jana kuasa bebas telah dilancar oleh beberapa pihak swasta untuk – adalah sebahagian daripada liberalisasi jana kuasa di Malaysia. Jadi pada tahun 2012 di mana kebanyakan dari stesen tersebut Tuan Pengerusi masih mempunyai *useful life* dan di negara kita masih kita perlukan penjanaan dari stesen jana kuasa tersebut.

So we didn't have enough new power plants to take over from some of this maturing power plants. So bila kita lihat dari segi liberalization of the energy market dan juga dari segi keperluan tenaga negara, keputusan telah dibuat untuk pihak 1MDB membeli secara komersial, maknanya willing buyer and willing seller basis, Stesen Janakuasa Powertek pada Mei 2012, seterusnya Stesen KLPP, later in the year dan pada tahun selepasnya untuk Stesen Janakuasa Jimah.

Idea pada masa tersebut ialah 1MDB akan menggabungkan ketiga syarikat, *the three separate companies*, menggabungkan menjadi satu syarikat yang lebih besar, pertama. Keduanya, menggunakan

platform tersebut untuk membida untuk projek baharu. Pada masa tersebut, kerajaan juga telah memutuskan bahawa projek 3A, 3B, 4A dan 4B antara lain akan di bida secara terbuka. Ketiganya, dengan penyelarasan ketiga syarikat tersebut kepada satu syarikat yang lebih besar, syarikat tersebut dapat disenaraikan di pasaran saham. *So that was the objective Tuan Pengerusi in terms of buying Edra.*

The first was to help the liberalization plan for the country. Second was to combine this entities into a one platform that could then bid for the new power projects. Thirdly the exit plan for the government untuk mengurangkan hutang yang diambil untuk pembelian syarikat tersebut ialah melalui penyenaiaan. *So that was the plan.*

Untuk membeli syarikat tersebut, 1MDB telah membayar sebanyak RM12 bilion untuk ekuiti, *RM12 billion of equity*, maknanya *cash out* untuk membeli stesen jana kuasa tersebut. 1MDB telah mengambil alih *net debt*, maknanya *gross debt, less cash in the company* sebanyak RM6 bilion. *So gross debt was RM8.4 billion or RM8.5 billion, cash in the company was just over RM2 billion, so the net debt was around RM6 billion.*

So for our purposes actually the cash and the... [Ketawa] That's the impact I have on the... [Ketawa] The cash and the debt that was inherited, hutang yang telah diwarisi for our purposes are not relevant. I think your judgment should be based on equity. Maknanya how much equity did we pay and what we get out of it, if you don't mind.

Jadi seterusnya Tuan Pengerusi, *the plan was that* pada November 2013, IPO perlu dilaksanakan. Pada masa itu IPO tidak menjadi disebabkan dua faktor dalaman. *Very clearly that were two internal factors.* Pertama ialah penggabungan tiga syarikat tersebut belum disiapkan. *So they were not yet completed the internal structuring.*

Keduanya, 1MDB telah kalah *or lost in the bidding for 3A for Prai*, so itu tidak menjadi dan salah satu objektif untuk IPO ialah untuk menunjuk *growth prospect*. Sebab stesen penjana ini Tuan Pengerusi aset dia lain daripada aset lain. Harganya atau nilainya menyusut setiap tahun Tuan Pengerusi disebabkan tempoh PPA akan berkurangan. *So every year you own the asset, actually the values goes down because you have one year less of the PPA cash flows.*

So untuk menjadi sebuah syarikat yang menarik untuk disenaraikan, perlu syarikat tersebut menunjukkan projek baru kerana projek baharu tersebut akan menjana *cash* pada masa hadapan. Akan tetapi 1MDB tidak menang 3A, Prai ya. *Prai went to TNB.* Pada masa itu 3B belum lagi di – *it was not the awarded.* So itu faktor dalamanlah. Maknanya *they could not generate more value at that time and the restructuring was not done. So IPO couldn't happen. So that was squarely internal issue, internal reasons.*

What happen obviously Tuan Pengerusi is that bila 1MDB membeli syarikat tersebut, *that RM12 billion was 100% debt, 100% debt.* Maknanya *by not doing the IPO, katalah into 2014, there was an extra RM1 billion of interest that was paid between 2013 and 2014.* Saya hendak bagi contoh sebab *just to show you the impact of the debt and why we end the up where we were. So by not doing the IPO in November 2013 for legitimate reasons, there were good reasons and extra 1 billion plus of interest had to*

be paid in between 2013 and 2014. So let's fast forward into 2014. The businesses are ongoing, things are working well, Dr. Ong Peng Su at that time the CEO was an excellent CEO. He's very experience in the energy business. He used to be in Powertek. Sebelum – sorry just before the accounts. I'm coming up to the accounts of 20... Sorry Tuan Pengerusi I forgot one point which is the 2013 accounts so the year before that, before Jimah was purchased, 1MDB actually wrote off about RM1.4 billion of goodwill upon acquisition.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: 1.2.

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Sorry, 1.2, sorry 1.2. So between the goodwill for Powertek and the goodwill for KLPP, so before buying Jimah, about RM1.2 billion of goodwill was written off and that was a function of the auditors asking the company to defend the goodwill that was allocated for the purchase. Obviously the company had assumption that based on that platform they would acquire 3A dan apabila 3A tidak menjadi, it was clearly prove that premium you have paid was not supported by the future business acquisition. So in my view that was illegitimate write down of the goodwill at that time and subsequently Jimah was purchase and there was no goodwill write down. Sorry I forgot that point Tuan Pengerusi.*

Jadi as we get into 2014, 1MDB was awarded project 3B and just before that project was awarded in needed to have the land and that's why the land in Pulau Indah was purchased. Tanah di Pulau Indah sebenarnya dibeli sebelum award project 3B kerana pada masa tersebut the view was that can be use for power project. So the deal was sign, the land was there, but subsequently once 3B was awarded Tuan Pengerusi upon further discussion with the Energy Commission and also Tenaga who was buyer under the PPA.

■1600

It was determine that it would be cheaper for the PPA if the plant was in fact build next to the Jimah Plant. So, in terms of sequencing by the time the Jimah Plant was bought which was in 2013 and in 2014 when the 3B award came in, because the 3B was a coal fire plant, next to the existing Jimah Plant, where there was already a jetty for the coal to come in and so on. Based on negotiation with Tenaga as a PPA buyer as well as Suruhanjaya Tenaga, it was agreed to shift project 3B to Negeri Sembilan. So the land had been bought, award came out and then the decision was made to shift that plant. I think we will cover Pulau Indah separately later but I just want to put a marker there, on that.

Yang Berhormat, the next thing was bila sudah terima projek 3B ini, Suruhanjaya Tenaga mempunyai syarat kelulusan yang begitu ketat. It is very stringent conditions when you are awarded the project. Maknanya you kena tender EPCC, you kena tahu harganya, perlu mula construction on a certain date dan sebagainya. 1MDB started from that. So, 1MDB started on land clearing, 1MDB awarded certain construction contracts and so on before the financing was tied up. And again I want to put another marker here on this point because as you know, a project of 2,000 megawatt cost about RM10 billion. So you need about RM8 billion of debt and about RM2 billions of equity.

So, 1MDB has started the preliminary works. Maknanya land clearing, there was some reclamation and also some preliminary contract with the equipment suppliers and so on in order to meet the timeline imposed by Suruhanjaya Tenaga. This will also be relevant later when we talk about kenapa jual 3B dan sebagainya. Pada masa ini 1MDB dalam perbincangan bersama dengan AmBank untuk mendapat *funding* melalui terbitan sukuk untuk projek 3B tersebut. Kalau kita ingat kembali untuk membuat IPO, faktor-faktor dalaman semuanya telah selesai. Maknanya, *the restructuring was done, 3B project was in hand and now all that remain was to go for the IPO.*

Akan tetapi pada masa tersebut, pada bulan September, Oktober 2014, pelbagai tekanan telah dihadapi oleh syarikat oleh media massa dan juga pihak pembangkang. Ini dengan perkataan lain, telah memberi atau menakutkan bank yang sepatutnya *underwrite* terbitan bon tersebut. So, untuk pergi IPO, 1MDB perlu *financing* untuk 3B dimasukkan. *Without financing, your IPO is worthless. There is no point doing the IPO at least in terms of the future value.* Pada masa tersebut, hutang Maybank sebanyak RM2 bilion sepatutnya diselesaikan pada penghujung bulan November 2014. Jadi, disebabkan faktor-faktor luaran tersebut yang mana pihak media, pihak pembangkang dan pihak bank, tidak memberi sokongan terhadap 1MDB, IPO pada bulan November 2014 tidak menjadi.

Jadi IPO bulan November 2013 ialah faktor-faktor dalaman tetapi bulan November 2014, sebenarnya faktor-faktor luaran, memang tidak dapat dilaksanakan. Apabila perkara tersebut menjadi, *cash flow position* 1MDB begitu teruk sekali. Kenapa teruk? Sebab RM2 bilion yang sepatutnya dibayar pada 30 November 2014, tidak ada sumber untuk pembayaran tersebut daripada IPO dilaksanakan. Jadi, cerita Edra dan kesukaran Edra adalah disebabkan oleh faktor luaran tersebut di luar kawalan syarikat. [Ketawa]

Seterusnya, cerita ini cerita panjang sedikit ya. Seterusnya, bulan November 2014 ini masa yang penting Tuan Pengerusi sebab beberapa faktor menjadi pada masa yang sama. Pertama sekali, akaun telah dikeluarkan pada 5 November yang mana terdapat kerugian pertama 1MDB sebanyak RM665 juta. *So, there was a loss.* Sebelum itu 1MDB *was profitable* sebanyak RM1.7 bilion *in total and that was the first year there was a loss.* Number two, IPO tidak menjadi. Number three, *the debt became due and the media started playing it up.* So, bak kata pepatah '*Sudah jatuh ditimpa tangga*'. [Ketawa][Disampuk] Ya.

Bank pada masa tersebut kalau kita lihat kembali *business model 1MDB* dan saya rasa Jabatan Audit Negara telah secara tepat menyatakan perkara ini, Yang Berhormat. 1MDB telah meminjam atau membuat pinjaman baru untuk melangsaikan hutang lama dan 1MDB juga membuat pinjaman baru untuk membayar faedah. *Meaning that your debt keeps going up but your asset does not go up and it's cash that is going out of the system.* Maknanya untuk bayar hutang. Jadi Jabatan Audit Negara telah secara tepat menyatakan peningkatan hutang berlaku disebabkan pengambilan hutang baru untuk membayar hutang lama dan juga untuk membayar faedah. *So, the whole point was by the time November 2014, the usual game plan which was to refinance or extend the debt* tidak menjadi sebab bank ini – saya sebagai *banker, my whole career,* bank ini sebenarnya teruk Tuan Pengerusi sebab dia bagi payung tetapi bila hujan dia ambil balik payung tersebut.

So, 1MDB dalam keadaan yang mana *perfect storm, it was raining with the loss, with the delayed IPO and the need to repay the RM2 billion and the banks took away the umbrella so to speak at that time. Just to be clear, I do not blame the banks. The negative news about the company, the negative perception was so strong. I do not believe the bank could have funded at that time.* Akan tetapi apa yang penting di sini yang saya ceritakan ini supaya Yang Berhormat semua faham bahawa *until November 2014, there was no problem with 1MDB. The model was okay, the game plan was okay. Of course a lot of debt was taken, a lot of interest was paid but it was still okay provided the IPO could happen and you know, the debt could be settle. Because of that confluence of events, tiga hingga empat perkara yang terjadi pada masa yang sama, yang mana selalunya – the model broke, the model broke where you could not refinance, you could not pay your interest and could not pay your principal.*

Now, I think what is important and wanted to highlight is ialah Kerajaan Malaysia dan Kementerian Kewangan Malaysia, apabila isu ini timbul yang mana IPO tidak menjadi, telah mengambil langkah serta-merta. *My first interview was on the 11th and 12th of December. Jadi, di dalam jangka masa dua atau tiga minggu apabila isu tersebut telah menjadi, when the issue happened, the government took an immediate step by interviewing myself. My background is actually in restructuring although I'm an investment banker during the global financial crisis in the Middle East, there were a lot of big restructuring. So I had that expertise and I was invited as part of the interviews oleh kerajaan. Surat tawaran kepada saya telah dikeluarkan pada 18 Disember 2014 dan saya telah masuk kerja pada 5 Januari. So, within a month of the issues, the government took action straight away. I think this is something that maybe has not been highlighted enough.*

Seterusnya, setelah saya masuk ke 1MDB, saya telah mulakan *negotiation* bersama Tanjong. Tanjong, untuk pengetahuan Yang Berhormat semua, pada tahun 2012 apabila 1MDB membeli aset Powertek, pada masa tersebut, Tanjong telah memberi sebuah perjanjian kepada bank bahawa jika untuk apa-apa sebab 1MDB tidak dapat membayar RM2 bilion tersebut. RM2 bilion yang saya sebutkan sebentar tadi, Tanjong telah bersetuju untuk melanggan sebanyak RM2 bilion ekuiti di dalam Powertek dan dana daripada langganan ekuiti tersebut akan digunakan untuk membayar bank sebanyak RM2 bilion.

■1610

So, the source of repayment for the RM2 billion sepatutnya IPO tetapi jika IPO tidak menjadi, the fall back was Tanjong telah bersetuju pada tahun 2012 ya, *so in 2012,* untuk melanggan ekuiti tersebut. *As a backing for their commitment,* Tanjong telah mendepositkan RM1 bilion bersama Maybank. *So, Maybank had a deposit of RM1 billion and it had a commitment from Tanjong to purchase equity of RM2 billion.*

Now, the question I'm sure in your minds, kenapa 1MDB tidak melanggan RM2 bilion tersebut sebelum 30 November 2014, right? Rightfully, that's what should've happened. And the short answer is pada masa tersebut fokus masih kepada IPO dan tidak kepada melanggan ekuiti baru di dalam Syarikat Powertek.

Jadi apabila saya masuk ke 1MDB dan saya lihat keadaan pada masa tersebut, bank sebenarnya pada masa itu tidak *call a default, there was never – they did not call a default*. Bank telah memberi *an indulgence of time – sorry, I don't know how to translate 'indulgence'*, tetapi bank telah memberi *an indulgence of time* supaya 1MDB melaksanakan apa yang patut dilaksanakan untuk melanggan ekuiti RM2 bilion tersebut. *So, the bank understood that there was this ability to call on the equity and the bank said, "1MDB, please go and negotiate with Tanjong and get the equity in and use that money to pay us back". So, pertama yang saya hendak emphasize, there was never a default, there was an indulgence of time given by the banks.*

Keduanya, saya telah membuat *negotiation* bersama Tanjong dan syarikat pengurusan kanan Tanjong pada bulan Januari untuk mendapat RM2 bilion ini. Akan tetapi Ahli-ahli Yang Berhormat sudah tentu tahu Syarikat Tanjong ini dia kaya bukan sebab dia senang untuk *negotiate*, dia kaya sebab dia pandai *negotiate*. Di dalam langganan tersebut, *that subscription agreement*, tidak ada tempoh masa untuk kedua-dua pihak bersetuju mengenai apa *value* syarikat Powertek tersebut. *What that means is that although you can call for the equity, a condition of calling on the equity is that both parties must agree on the value of the company so that the shares can be issued. And there was no timeline in that subscription agreement for when the negotiation should complete.*

So, Tanjong being the smart negotiators that they are, were dragging those negotiations sebab dia tahu kita ada *pressure* untuk bayar balik hutang RM2 bilion tersebut. *They didn't have any pressure, the pressure was on us. And the deposit could not be called unless Tanjong defaulted but they would not default until there was an agreement. So, I was in a horrible position, Tuan Pengerusi, because I couldn't force Tanjong but at the same time we had to settle the banks.*

Because of that, we eventually negotiated a settlement with Tanjong, so they had the obligation to fund the RM2 billion. We negotiated a settlement whereby we said "Let's not waste anymore time arguing about the value of the company". I also didn't want a third party to own a chunk of our company that we could have IPO or we could have sold. So we came to an agreement with Tanjong bahawa berilah RM2 bilion tersebut sebagai pinjaman tanpa cagaran, there was no security, in satisfaction of the RM2 billion equity subscription yang sepatutnya mereka laksanakan.

Pihak Tanjong pun sebenarnya bersetuju *because their view was that it avoided all the negotiations, they did not want to own the asset that they had sold before and even we had loaded up the asset with all the debt, so they didn't want to come in to a company with 99 percent debt. So, it was actually a win-win solution* di mana Tanjong telah memberi pinjaman dan tidak perlu kami memaksa mereka untuk melanggan ekuiti sebanyak RM2 bilion tersebut.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *A quick question, just on this loan. Actually on this particular aspect, I have full sympathies for the plight that you faced when you come in in resolving this problem. It is a stupid problem* di mana ada jaminan tetapi tidak ada jaminan. *There's a sort of commitment from Tanjong but you cannot exercise that commitment because there was no price fixed to the commitment. If you*

were Tanjong, you would do the same thing. You would never agree on a price that is too high because you don't think that 1MDB is worthy at that point in time.

So, dalam perkara ini, saya agak setuju ataupun simpati dengan kedudukan Presiden 1MDB masa itu. Akan tetapi, adakah ini menunjukkan kelemahan dari segi pengambilalihan syarikat-syarikat tenaga ini daripada Tanjong pada tahun 2012? *Is it all the weaknesses surfacing from the agreements that we did in the past which were in certain extend, using the word again, hasty?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat Petaling Jaya Utara, *based on my experience as a banker in negotiating these M&A transactions, actually the term of the equity subscription is normal, there was nothing wrong with it. The issue was that there was no timeframe specified for the parties to agree. Actually, it's not a common to put a timeframe because valuations can take time.*

But the practical impact Yang Berhormat, you are right, the practical impact was that you had a situation that unless you agree to their valuation, they would not subscribe. So, you'd be beaten down by their valuation on that.

Now, but the other point I would make, Yang Berhormat, is that if you remember the intention of 1MDB was to IPO in November 2013 and then November 2014. So there was two-year period. So in fact, bagi pihak 1MDB dan juga bagi pihak Tanjong, Tanjong told me that too, they never expected to be called on this equity and 1MDB never expected to call on it.

Jadi, pada saya, tidak timbul isu *weakness in negotiating because it was never intended and it's not normal to have a timeframe in a subscription agreement.*

Dr. Tan Seng Giaw: *Tell me one thing. You are an experienced banker, if you were to be CEO as you are now of 1MDB, could you have avoided such mismatch?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *I think Yang Berhormat, if I had such foresight, I would be a billionaire today and I wouldn't be where I am. I will answer the question, sorry. [Ketawa]*

Datuk Liang Teck Meng: Tuan Pengerusi.

Encik Arul Kanda Kandasamy: *I think Yang Berhormat, you have to look at it in the context, Yang Berhormat. I think each time or each timeframe, we are compressing what happened in the company between tahun 2009 hingga 2015, enam tahun of activity, kita cuba compress dalam masa empat jam atau lima jam. Sudah tentu saya pun tiga bulan dahulu saya tidak ingat apa yang saya buat, kan?*

So, the context of when decisions were made needs to be looked at, at each point in time, Yang Berhormat. I think it's not fair for me to opine on the conditions of the people at that time. Sebagai contoh tadi, saya pun telah membuat kesilapan macam kita discuss about fund units dan cash. Jadi kalau Yang Berhormat tanya the next CEO, should Arul have made such a same mistake, the context is lost, you know. So I would suggest that maybe we confine it to what happened at that time and the context at that time.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Tuan Pengerusi, *to me, I think the whole idea was noble, to rationalize all the IPP concessionaire. Because you see, sekarang ini apa yang terjadi, kita lihat*

IPP *concessionaire* ini telah mendapat keuntungan yang berlebih-lebihan. Jadi kerajaan memikirkan adalah lebih molek kalau kita kuasai semuanya walaupun dengan harga yang mahal dengan satu tujuan iaitu supaya kita dapat memastikan supaya tarif dapat dikekalkan, tidak membebankan kepada rakyat.

Akan tetapi, *at the same time now, we are actually not anticipating. We will be able to get 3A, fortunately we got 3B. 3B is the whole idea of taking over all the IPP.* Akan tetapi apa akan jadi, benda tak jadi. Ini salah satu daripada dalam *exercise* perniagaan. Terima kasih.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Jadi Yang Berhormat, *can I just add to that point? In any acquisition situation*, bila ada M&A, apabila ada satu syarikat membeli syarikat lain, adalah menjadi kebiasaan untuk premium dibayar. Premium tersebut ada beberapa faktor di sebalik itu.

■1620

Salah satu faktor tersebut ialah platform yang akan dibeli. Maknanya syarikat Powertek, Jimah dan sebagainya adalah syarikat yang siap, beroperasi dan mempunyai platform untuk mendapat projek baru yang dibuktikan melalui 3B. Jadi betul apa yang Yang Berhormat Jasin katakan.

Datuk Wira Haji Ahmad bin Haji Hamzah: Ini sebenarnya adalah keputusan kerajaan yang mengarahkan 1MDB, *you take over.* Itu betul ke?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Jadi, *again I want to be very clear.* Keputusan kerajaan *maybe is a bit too strong word to use.* Tetapi 1MDB ialah syarikat *strategic development company* milik kerajaan dan oleh itu 1MDB telah diminta untuk mengkaji cadangan untuk mengambil alih syarikat tersebut.

Yang Berhormat kalau saya boleh tambah *one point* Yang Berhormat. Apabila 1MDB memiliki platform tersebut, *as a conclusion of that* 1MDB telah membida untuk 3A dan 3B. Bila 1MDB membida, *we created competition because our expectation of return was lower than* Tenaga or YTL or Malakoff dan sebagainya. Yang Berhormat *just to give you an idea.* Jika tarif IPP tersebut dikurangkan sebanyak 1 sen, maknanya sepatutnya 35 sen. Bila 1MDB masuk 34 sen, pengurangan satu sen tersebut untuk stesen jana kuasa 2,000 megawatt sebanyak 20 tahun, pengurangan tarif kepada Tenaga Nasional ialah sebanyak RM2.9 bilion.

So, by paying a premium and entering into the market, 1MDB was able to bid for this new plants and by bidding lowered the tariff of the industry wide tariff by 2.9 billion just in one situation.

Dato' Ir. Nawawi bin Ahmad [Langkawi]: Saya tanya satu soalan. Tuan Pengerusi, saya tanya satu soalan. Tadi Encik Arul kata kita dikehendaki oleh kerajaan untuk *liberalize* sektor IPP negara. Setelah itu, 1MDB sudah ambil tiga jana kuasa. Adakah selepas itu, 1MDB ada buat perbincangan dengan Tenaga Nasional untuk mengurangkan apa-apa bayaran Tenaga Nasional kepada tiga-tiga syarikat ini untuk mengurangkan tarif kepada rakyat?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Jadi Yang Berhormat, pertama sekali tarif pada stesen jana kuasa yang kami telah beli. *So those that we bought, tariff* tersebut ditetapkan untuk had jangka masa *Power Purchase Agreement (PPA).* Jadi, apa-apa yang kami telah beli, harga itu memang ditetapkan tidak boleh diubah sama ada 1MDB atau pihak lain yang memegang saham syarikat tersebut. Akan tetapi

untuk stesen baru seperti mana kita bincang tadi untuk stesen 3A dan 3B di mana terdapat pembidaan, apabila 1MDB masuk membida, kami telah berjaya menurunkan tarif tersebut untuk semua pihak.

Kedua, Yang Berhormat untuk projek di Melaka di mana 1MDB telah mendapat *award* untuk projek di Melaka. Kami secara terus terang dengan TNB cuba berbincang bagaimana hendak mengurangkan *construction cost of the plant*. So, pertama sekali kami mempunyai tanah di sebelah tanah TNB dan kami kata *let us build it there instead of buying land somewhere else*. Kedua, TNB kena bina *transmission lines*. Jadi kami dalam perbincangan dengan TNB *how do we upgrade existing lines instead of building a new line for that purpose*.

Jadi, *approach* yang kami bawa kepada penjanaan tersebut lain. Jadi, disebabkan Yang Berhormat, ingat bahawa penjanaan *is just one part of the cost*. *Cost tariff* tenaga ini yang *consumer* bayar, dia ada kos bahan api, kos penjanaan dan juga kos *transmission*. Jadi kalau kita boleh bina projek dengan harga yang lebih rendah di kawasan yang lebih betul bersama *transmission* lain yang tidak perlu yang baru, ini akan menurunkan tarif IPP tersebut. So, *approach* yang 1MDB ambil begitu berlainan dengan syarikat-syarikat yang lain di mana mereka hendak lebihkan keuntungan daripada *construction*. Maknanya *the more you construct, the more you make from the tariff*, kan. Tetapi kita lain, kita cuba hendak kurangkan *to make it become efficient*. So, itu sebahagian daripada cadangan tersebut.

Tuan Pengerusi: *Good.*

Datuk Liang Teck Meng: Tuan Pengerusi, *I'm more interested in why you failed in listing. Because I mention, I listen to your penjelasan. You said you have masalah dalaman which you are able to settle in order for you to go for listing but there are also external factors such as like media massa and also pembangkang, right. So, when you mentioned pembangkang I saw them they all quite and tidak menafikan. So, is that really damage that has brought by the opposition that has lead to you as what you today? And then when you refer to media massa instead, are you talking about Sarawak Report?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat, *I cannot comment on political matters. I'm not a politician although sometimes I wish I was. [Ketawa] To give certain answers but I'm not. I think Yang Berhormat, I was trying maybe, I was not to clear in my explanation earlier. To do an IPO, you need investors to be confident, right. To do an IPO in our case, we needed 3B project to be funded and we couldn't get the banks to be confident.*

Jadi, *why they were not confident, I was giving you my speculative opinion*. Itu pendapat saya kenapa pelabur ataupun bank mungkin tidak mempunyai keyakinan yang sewajarnya. *That is their side. I'm not being blaming anyone. What I'm saying is from the company perspective, syarikat tidak dapat meyakinkan pelabur, syarikat tidak dapat meyakinkan bank untuk memberi pembiayaan dan oleh sebab itu IPO tidak dapat dilaksanakan sebab untuk membuat IPO, kita perlu pelabur.*

Datuk Liang Teck Meng: Tapi Encik Arul, kalau syarikat swasta kita fahamlahkan. Tetapi 1MDB ini, 100% MKD. Makna dimiliki oleh rakyat. *That is why I say pembangkang juga ada kepentingan supaya menjamin projek ini berjaya.*

Tuan Pengerusi: Bukan *political argument*. *Don't. Don't.*

Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh: Bukan politik.

Dr. Tan Seng Giaw: *Mr. Chairman.*

Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh: Soalan bukan politik. Ini laporan-laporan yang kita baca dalam *Sarawak Report* ini, boleh tolong bagi penjelasan sedikit.

Dr. Tan Seng Giaw: *Before you go there, just on that power company first because that is why they were talking. After this, after this. This is not my original idea. I just keep listening to people. Now, TNB is a government company isn't it? And it has been around for years. It has so many things. Why 1MDB has to go and compete with TNB?*

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Dr. Tan Seng Giaw: *Never mind. Why do have to go compete with TNB?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: So, Yang Berhormat. So *first of all*, di dalam sektor penjanaan ini *you know the power has three parts, that is fuel supply which is 100% government TNB dengan PETRONAS. There is generation which is the middle part and then the transmission and distribution which is Tenaga. So, maknanya government control transmission distribution – oh sorry. TNB controls transmission distribution – 100%. Fuel supply is TNB and Petronas.*

So, we are concern about the middle part, penjanaan. So dalam penjanaan Yang Berhormat, pada tahun 90-an kerajaan telah melaksanakan polisi liberalisasi di dalam bahagian penjanaan. So, at that time framework was introduce for independent power producers to be set up and for those IPPs to compete with Tenaga Nasional di dalam bahagian penjanaan untuk menurunkan tarif.

So, that was the objective. So, you know when the more companies compete in the same area, in general prices should come down. Jadi, itu polisi bernas oleh kerajaan tetapi pada masa tersebut the first generation IPP telah di isu dengan kadar tarif yang agak tinggi because it was risky and was never done before in Malaysia. Jadi untuk new entrant to the industry, pada pendapat saya, pada masa tersebut tarif tersebut perlu pada satu tahap yang dapat menarik minat pelabur pada tahun 90-an.

Setelah itu, apabila dibuktikan bahawa di negara kita mempunyai urus tadbir yang baik, mempunyai *regulation* yang kuat, Suruhanjaya Tenaga dan sebagainya, untuk *second generation* dan *third generation IPP*, tarif tersebut telah turun dengan begitu mendadak.

■1630

Jadi, the first generation was about 20% plus IRR. Pada masa ini IPP is lucky if you can get 8% or 9% IRR, you are very lucky. Our 3B project was about 6 and half seven percent IRR.

Jadi, it is now a very establish part of the landscape that IPP are part of the generation portion but Yang Berhormat, you might be interested to know walaupun terdapat IPP tersebut, Tenaga Nasional masih menjana 50% daripada tenaga di negara. Dengan projek-projek baru TNB, penjanaan tersebut actually it is going to go higher. Jadi, Malakoff mempunyai lebih kurang 24% or 25%, 1MDB atau Edra mempunyai 14%. Jadi apabila kami membeli stesen tersebut, they were private sector companies dan adalah sewajarnya ia tidak dijual kembali kepada TNB. Perlu diingat juga Yang Berhormat, the objectives at that time was to go for IPO di mana rakyat dan sebagainya boleh membeli atau pelabur lain boleh

membeli stesen tersebut. *So, that is why it didn't go to Tenaga Nasional, it was already private. It was then bought and meant to be private.*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *No. I mean saya hendak mengulang apa Yang Berhormat Kepong kata. It is not your decision tetapi this is for Dato' Isa, for the government. I mean, what Yang Berhormat Kepong is saying, you have a TNB and suddenly you want to create another company to go into leveraged buyout. You said it just now your internal rate return is only 7%. You are going into a borrowed funds. You know the whole model, you are going into an area that you need to borrow, IRR is 7% or 8% because the tariff has gone down.*

Seorang Ahli: *Seven and half.*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *You said 7%. So what Yang Berhormat Kepong asking is, which is not your decision is. You are 1MDB but why would the government create 1MDB to go into an area that where the TNB is already a big master you know. Samalah juga you want to go into oil and gas on PetroSaudi. Petronas is so huge. You wanted to go into a property, you got SP Setia, you got Sime Darby, you got UEM Sunrise that has win all kind of awards. So the question by...*

Tuan Pengerusi: *Political question ini. [Ketawa]*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *No. This is not for you. It is for...*

Tuan Pengerusi: *Okay, we go to Sarawak. Saya rasa tidak perlu jawablah.*

Dato' Ir. Nawawi bin Ahmad: *Saya hendak tanya satu sahaja...*

Tuan Pengerusi: *Answer Yang Berhormat Putatan, how about the Sarawak Report?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Yang Berhormat, I just want to clarify Yang Berhormat tadi. TNB is actually only 30% owned by government through Khazanah and then of course the government investment companies and then free-float. So, I think we need to be very clear bila kita kata TNB actually, it is a private company.*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *It is a public government company. Apabila you kata macam itu, Malakoff is also 20% owned by EPF. So, you got another public company which is government institution owned it.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *The different is...*

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: *So, you are going to compete only with YTL which is also a public company anyway, which is also institution owned. But as I said it is not your decision, like Chairman kata, I want to put it on a right, masuk dalam Hansard sahaja.*

Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh: *We are quite aware of this liberalization exercise about privatization and we cannot tumpukan kepada satu-satu badan sahaja. Soalan saya itu, simple punya soalanlah. Bukan politik ya Encik Arul. Tidak perlu cakap fasal politik ini. Soal ramai antara pembaca-pembaca ICT ini lebih tertumpu pada laporan-laporan yang dikeluarkan oleh... Siapa nama? Sarawak Report ini? Apa yang berita fasal Justo menjual maklumat semua ini, kami ingin tahu apa pandangan dan your stand on this Sarawak Report as far as 1MDB is concern that this kind of focus, soal berita yang hebat kepada 1MDB.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat, saya tidak dapat memberi pandangan terhadap apa yang ditulis oleh *Sarawak Report* dan sebagainya kerana kami berasaskan fakta dan dokumen yang ada di dalam tangan kami untuk membuat penjelasan pada hari ini. Akan tetapi apa yang saya boleh katakan melalui pengalaman saya sendiri bahawa apabila tohmahan-tohmahan tersebut dibuat, bukan sahaja oleh *Sarawak Report* tetapi juga oleh media massa dan juga pihak pembangkang dan juga pihak yang tidak sehaluan dengan kerajaan. Jadi, ada banyak *statements* yang dibuat pada masa tersebut. Kerajaan telah mengambil tindakan.

Pada saya, kalau Yang Berhormat semua ingat kembali, Jabatan Audit Negara telah dibawa masuk pada 4 Mac iaitu tidak sampai dua atau tiga minggu selepas kenyataan dikeluarkan oleh *Sarawak Report*, selepas media massa membangkitkan isu tersebut dan sebagainya. Jadi, Kabinet telah membuat keputusan pada 4 Mac untuk Jabatan Audit Negara melaksanakan penyiasatan mereka dan juga untuk *results of that to be presented to PAC* yang mempunyai *bipartisan membership* termasuk pihak pembangkang.

Jadi, ini adalah kali kedua di mana kerajaan telah mengambil langkah dengan begitu cepat. Kali pertama pada bulan Disember apabila isu pertama timbul di 1MDB iaitu isu kewangan dan kali kedua apabila tohmahan dan sebagainya, kerajaan juga telah mengambil langkah serta-merta untuk menangani isu tersebut.

Dato' Ir. Nawawi bin Ahmad: Saya hendak tanya satu soalan. Tadi kita dapati bahawa pembelian 1MDB *power 18 billion* macam Encik Arul cakap tadi. Kemudian dimaklumkan juga penjualan kita kalau campur-campur jadi *17 point something*. Jadi, saya ingin bertanya, adakah jual dengan beli kita ini balik modal ataupun kita rugi? Itu yang pertama.

Kedua, tadi ada bercakap tentang 3B *power plant*. Sekarang ini Encik Arul kata kita tidak mampu melakukannya kerana tidak ada IPO boleh dibuat dan juga tidak ada bank hendak beri *loan*. Apa sudah jadi dengan 3B? Ke mana pergi?

Tuan Tony Pua Kiam Wee: Mungkin sebelum Encik Arul menjawab tentang penjualan itu, *before we go to the sale of Edra*. Berkaitan dengan soalan kedua Yang Berhormat Langkawi itu, saya hendak tanya, seluruh model Edra Global bergantung kepada sama ada IPO berjaya atau tidak. *It is almost completely dependent on that*. Adakah strategi itu terlampau berisiko? Itu yang pertama.

Kedua, tadi Encik Arul telah pun memberikan sebab-sebab mengapa IPO tidak berjaya. Antaranya, kontrak tidak datang atau tidak dapat dan lain-lain. Adakah ia bergantung juga dengan *valuation* yang diminta oleh pihak 1MDB? *So, if I want the IPO*, kalau saya minta *12 billion* tetapi market kata saya hanya rela bayar *6 billion*, *so I am valuing my assets too high*. *So*, kalau katakan saya kata, okey tidak mengapa, saya hanya minta *8 billion*, mungkin market akan menerima. *So, this then boils down to* adakah kita tersangkut dengan *valuation* yang kita perlukan untuk IPO akibat harga ataupun *the price that we paid for this assets were too high*. Oleh sebab kita bayar *12 billion* terlampau tinggi, kalau kita minta lebih daripada *12 billion*, orang lain tidak mahu beli. Kalau kita beli dengan harga yang lebih murah dan kita jual *12 billion*, mungkin orang tidak rela beli. *So, is that fair comment?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat, pertama sekali di dalam babak *valuation* ini, apabila kami menceritakan mengenai *rationalization*, saya rasa kita dapat membuktikan bahawa 1MDB tidak membayar terlalu tinggi. *I will prove that when I talk about the sale of Edra.* Apabila kita membeli atau menjual aset, memang banyak faktor termasuk seperti yang saya ceritakan tadi, *the benefits of having the platform and so on. But I think* Yang Berhormat, *the most specific question is, was the amount asked by 1MDB for the IPO too high. That is why it didn't happen.*

Frankly, we never got to that point Yang Berhormat. *We never got to the point where we met investors to make the pitch because there was some fundamental issues that needed to be resolve before we could go out. Number one, getting funding for 3B and so on. The market conditions were such* Yang Berhormat, *that memang tidak perlu jumpa investors pun dengan segala negativity of the loss and so on.*

■1640

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *I understood that the submission to SC which was done would have included an evaluation already.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *That's right* Yang Berhormat, *but in fact, you know with SC, they have a very rigorous process.* Bila kita *submit*, pertama mereka akan bertanyakan soalan. So salah satu soalan pertama ialah, *"Eh, project 3B ini macam mana kamu hendak bayar?"*, okey? *Then the point* Yang Berhormat *is that the SC also will do its own valuation. That is the stages in the IPO process where SC will do a valuation dan kita kena defend valuation.* Kita tidak sampai pun stage tersebut, Yang Berhormat, *because we were still at the earlier part.*

Tuan Pengerusi: Ha, macam mana? *Can we continue tomorrow?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Maybe I can just finish off the two questions because it all related to Edra. I think 3B I will cover after this but I think Yang Berhormat's earlier question – we never got to that valuation part to have that argument or discussion.*

Before that, you said berjaya atau tidak bergantung kepada IPO. Itu tidak benar, Yang Berhormat. Sebab, model untuk pengurangan hutang bergantung besar kepada IPO. Meaning that, you sell the equity to a third party and then you reduce the debt that way. So, that is clear. Pengurangan hutang memang IPO *was the plan.*

Akan tetapi model perniagaan, ia bergantung kepada *ability to get a new projects in. So, when you get new projects in, the cash flow from the new projects will cover the value from before and we prove that, we got the 3B project, 500 megawatt solar as well as the Melaka combine cycle gas project.* So, *business model* tidak perlu IPO tetapi pengurangan hutang perlu IPO.

Tuan Tony Pua Kiam Wee: *That exactly what I meant. The entire model of acquiring all the three companies was based on 100 percent debt. In fact, 200 percent debt but let say 100 percent debt lah. So, it is entirely based on 100 percent debt which needs it critical that your IPO. If you don't, then the entire model – even if you can get business, collapses.*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Again* Yang Berhormat, pada saya, kita perlu lihat secara menyeluruh sebab 1MDB ini ada mempunyai gabungan aset yang *mutual, long term cash flows* dan juga aset seperti hartanah. *So, on an overall basis, I think the model is sound but what it requires* Yang Berhormat, *I think the point you are making, if you have such a model, you must be able to sell your asset. I think that the point you are making. And we all agree debt is the issue that causes the difficulty for 1MDB.*

Untuk projek 3B tadi Tuan Pengerusi, *just to wrap up* yang sana, seperti saya katakan tadi, disebabkan oleh syarat-syarat daripada Suruhanjaya Tenaga, 1MDB telah memulakan *ground clearing, advanced ordering of equipment, negotiation* dengan kontraktor untuk projek 3B sebelum mendapat dana atau hutang untuk membangunkan projek secara menyeluruh. Jadi apabila isu 1MDB timbul pada bulan November di mana semua bank tidak mahu *get involved* dengan 1MDB, kami mempunyai *short foul* untuk membayar kontraktor tersebut.

Jadi apabila saya masuk ke 1MDB dan saya melihat secara menyeluruh, adalah jelas kepada saya bahawa *we could not do that project. I didn't want to delay the energy needs of the country.* Jadi pada masa tersebut, kami telah berjumpa dengan Suruhanjaya Tenaga, mereka telah mencadangkan bahawa TNB yang sepatutnya rakan kongsi – *just to be clear* Tuan Pengerusi, *we were going to do that project between 1MDB, Tenaga dengan Mitsui.* So saya telah berjumpa dengan Tenaga dan Mitsui dan saya telah katakan *we were the majority before, you were the minority, would you like to take it over, Tenaga and Mitsui, instead of us? So it was not actually a third party. They were already there as part of the consortium and I thought that was the best and fastest solution for the country to have the energy security later on.* Kedua-dua pihak telah bersetuju, kami telah mendapat *had cut* sebab kami telah membelanjakan lebih kurang RM80 juta lebih dan mereka hanya bayar RM45 juta. *But for me, it was better that the plant carried on and we took that lost given the circumstances.*

Dato' Ir. Nawawi bin Ahmad: 1MDB masih ada syer dalam 3B?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Tidak lagi, Yang Berhormat. Kami telah lupuskan terus.

Dato' Ir. Nawawi bin Ahmad: Tadi soalan saya yang pertama tadi, boleh tolong jawab?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Saya minta maaf Yang Berhormat, saya telah tidak sempat tulis soalan tadi.

Dato' Ir. Nawawi bin Ahmad: Maksud saya tadi, mungkin saya terkedepan sikit, tetapi saya hendak Datuk jawablah fasal ini isu. Datuk bagi tahu kata tadi beli RM18 bilion tetapi apabila kita jual, kurang daripada RM18 bilion. Adakah kita dalam kerugian?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Yang Berhormat, boleh saya minta saya akan jelaskan itu dalam bab rasionalisasi sebab cerita dia itu panjang sedikit.

Dato' Ir. Nawawi bin Ahmad: Okey, sebelum itu, saya hendak balik kepada Yang Berhormat Petaling Jaya Utara, dia kata 1MDB ini *business* dia berhutang. Saya nampak 1MDB ini berhutang tetapi sepatutnya dia ada *revenue* yang boleh *cover* hutang. Saya hendak tanya Datuk, ada tidak syarikat lain yang berniaga tidak ada hutang?

Encik Arul Kanda Kandasamy: *[Ketawa]* Yang Berhormat, saya tidak bergelar Datuk ya, jadi Encik. *[Disampuk]* No, no, tidak, tidak.

Tuan Pengerusi: Okey, okey, itu tidak payah jawab, tidak payah jawab. Nampaknya kita tidak boleh habis. Yang penting kita mesti mendapat maklumat yang baik, tepat supaya kita dapat membuat laporan yang lebih adil. Jadi esok kita *start* pukul 10. Boleh tidak esok?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Tuan Pengerusi, *can I just check because I meeting our bidder for Bandar Malaysia.* Sebab kita masih dalam proses penjualan. Saya rasa sukar Tuan Pengerusi untuk esok. *I wasn't an expecting tomorrow.*

Tuan Pengerusi: Okey, *next week*lah ya.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Tuan Pengerusi, *I think next week is better for me if you don't mind.*

Tuan Pengerusi: *Next week better?*

Encik Arul Kanda Kandasamy: *Date? I would alias with the* Urus setia, Tuan Pengerusi, *before I...*

Tuan Pengerusi: Urus setia, Urus setia.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Urus setia. *But I think next week I can reschedule, I can do that.*

Tuan Pengerusi: Sama ada selepas 17 atau sebelum? Selepaslah.

[Ahli-ahli berbincang tanpa menggunakan pembesar suara]

Tuan Pengerusi: Encik Arul, *you* esok tidak ini ya?

Encik Arul Kanda Kandasamy: Esok memang sukar, Tuan Pengerusi. *This week is...*

Tuan Pengerusi: Okey, tidak boleh tidak apa.

Encik Arul Kanda Kandasamy: Tapi *maybe sometimes next week, insya-Allah.*

Tuan Pengerusi: Okey. So, terima kasih banyak Dato' Dr. Kita akan panggil lagi untuk mendapat maklumat yang lebih lanjut khususnya dari segi *rationalization of the company that is very important to know, at least we can put forward to the Parliament with the complete report and with* adillah, adil. *[Bercakap dalam bahasa Arab]. This is principal of Islam. [Bercakap dalam bahasa Arab]* Betul tidak itu? Adil itu adalah sangat rapat dengan takwa dia kata. Okey, kita akan panggil dan terima kasih kepada semua Ahli-ahli Yang Berhormat. Kita tetapkan sama ada sebelum – tengok tarikh yang sesuai sama ada sebelum atau mungkin selepas.

Datuk Dr. Makin @ Marcus Mojigoh: Selepas 17 itu...

Tuan Pengerusi: Sebelum, ramai yang tidak balik lagi.

Dato' Abd. Aziz Sheikh Fadzir: Pergi mana?

Tuan Pengerusi: Terima kasih Dato'. Kita hendak *discuss* sekejap sesama kita.

[Mesyuarat ditangguhkan pada pukul 4.48 petang]